

Farní zpravodaj

Římskokatolické farnosti Dolní Loučky, Olší a Žďárec

Číslo 11/2024

Prosinec 2024

Jan Křtitel nás doprovází adventem

Byl Ježíšovým předchůdcem. Posel, který neměl kultivované chování, jemné ruce ani drahé oblečení. Žil na poušti a svůj hlas dal do služeb přicházejícího Mesiáše. Říkal pravdu všem. Lidé ho rádi poslouchali, ale pro věrnost pravdě se stal mučedníkem. Jan Křtitel v celých dějinách Církve doprovází věřící během adventní doby.

Velké množství lidí od nás navštívilo Svatou zemi a mnozí se odtud vrátili i se zážitkem z blízkosti pouště. Díky tomu si při četbě Písma svatého mohli snáze představit čtyřicetiletou pouť Izraelitů pouští do zaslíbené země, i Ježíše Krista, který se před svým veřejným vystoupením připravuje na poušti. Před Ježíšem přichází na poušť i jeho předchůdce Jan Křtitel. Na poušti vyzývá lidi, aby činili pokání a připravili se na setkání s Mesiášem. Naplňuje obsah slov proroka Izaiáše: „Hlas volajícího na poušti“ (Iz 40,30; Mt 3,3).

Hlas volajícího na poušti

Jan Křtitel nekáže na náměstích, ale na poušti. Nejde za lidmi, odchází z města a očekává je na poušti. Nejde k nim, oni jdou k němu. Nehledá publikum, ono hledá jeho. Netouží po popularitě. Není oblečený jako rabín. Nemá kultivovaný projev. A přece lidé za ním přicházejí, vyznávají své hříchy a dávají se pokřtít.

Jan udělal z pouště místo setkání, společenství, odvahy, samoty, kde člověk může pocítit blízkost Boha. To nedokáže propaganda na náměstích, to dokáže jen poušť.

Nebát se pouště

Jistý starověký mnich říká: „Když se naučíš obejít se bez lidí, oni spatří, že se nemohou obejít bez tebe.“ Není proto velkým překvapením, že i dnes mnoho lidí hledá „poušť“. Ne tu pískovou, ale místo ticha a klidu. Klepou na dveře klášterů, aby našli místo ticha a hledali slova, která by jim byla posilou pro život. Jiní absolvují několikadenní duchovní cvičení v tichosti a v modlitbách. Bohatší lidé si kupují turistické zájezdy do Tibetu. Ti, co se vrátí z takových míst, říkají, že to byl pro ně nový svět, ve kterém objevili nové věci a hodnoty.

Mnozí lidé už poznali, že pravá a autentická slova neslyší na „náměstích“ a v médiích. Tam obvykle slyší slova, která do jejich života přinášejí chaos.

Abychom přežili, potřebujeme poušť. Potřebujeme místo, kde budeme sami se sebou a s Bohem. Tato dvě setkání nebývají lehká. Často máme strach setkat se sami se sebou a bez servítků si říct, jaký je náš stav a co chceme dělat dál. Bojíme se setkat i s Bohem, abychom neslyšeli jeho hlas, který může zatnout do naší duše. Zůstáváme ve víru života, kde nám nikdo neřekne pravdu o nás, neboť tak to vyžadují dnešní společenské konvence. Jsme unaveni z lidí a lidé jsou unaveni z nás.

Abychom přežili, potřebujeme Jana Křtitele. Potřebujeme lidi, kteří nás mají rádi, ale zároveň mají odvahu nám říci o nás pravdu. Říkat nám: to děláš dobře a toto špatně. Potřebujeme upřímně vyznat své hříchy, aby nás Bůh učinil novými lidmi.

Abychom byli užiteční pro svět, potřebujeme projít osobní pouští. Získáme tím my i lidé kolem nás. Nemusíme si dělat propagandu a reklamu. Lidé nás budou vyhledávat sami, neboť vycítí a poznají, že náš život má hloubku a zároveň intenzitu.

Kdo jsi ty?

Potkáváme lidi, kteří mají o sobě vysoké mínění. Pokládají se za důležité, chytré

a zkušené. Všechno vědí a vyznají se v politice a náboženství. Není jim po chuti, když někdo jejich mínění o sobě zpochybňuje.

Mínění o sobě není ještě pravdou o sobě. Mnozí lidé, kteří mají o sobě vysoké mínění, jsou ve skutečnosti na mnohem nižší úrovni.

Pravdivé mínění o sobě měl Jan Křtitel. „Kdo jsi ty?“ (Jn 1,19), ptali se Jana kněží a levité. A začali mu nabízet různé možnosti odpovědi: „Jsi Mesiáš?“ „Jsi Eliáš?“ „Jsi prorok?“ (srov. Jn 1, 19-21). Všechno to byla lákavá jména a Jan se mohl při nich učinit v očích veřejnosti větším a důležitějším. Neudělal tak. Řekl o sobě pravdu. Nazval se „hlas volajícího na poušti“, nazval se nehodným Mesiášovi rozvázat řemínky na obuvi (srov. Jn 1,27).

Jan se nepřeceňoval ani nepodceňoval. Uvěřil a přijal, že Bůh chce od něho, aby připravil lidi na příchod Ježíše. Byla to mimořádná výsada. Když ji Jan přijal, neměl ambice dělat se důležitějším, než byl ten, o kterém kázal. Nechtěl u Ježíše udělat náboženskou kariéru. Pokud by to byl dělal, lhal by sám sobě i zástupům, kterým kázal.

Jan projevil svůj charakter, víru a pokoru. Právem ho Ježíš později označil za největšího člověka, který se narodil ze ženy (srov. Lk 7,28).

Kdo jsem já?

Otázka: „Kdo jsi ty?“ je v adventu adresována i nám. Pravdivá odpověď na ni je projevem moudrosti.

Na fasádě Apollónovy svatyně v Delfách byl slavný nápis: „Poznej sám sebe.“

Když se nás v nějakém úřadě ptají: „Kdo jsi?“, předkládáme dokument totožnosti se svým jménem, příjmením a datem narození. Ale pokud si tuto otázku položíme sami, například když se

díváme do zrcadla, tehdy nestačí zopakovat tyto úřední údaje. Existuje jiná, značně hlubší totožnost, kterou známe jen my.

Z náboženského pohledu na otázku: „Kdo jsi ty?“ existují pouze tři možné odpovědi: 1. „Jsem věřící“; 2. „Jsem nevěřící“; 3. „Jsem vůči otázkám víry naprosto lhostejný“. Dnes existuje jistá forma ateismu, která vlastnosti Boha

chce připsat lidem. Mnozí si v dnešním světě myslí, že jsou jeho spasiteli, zachránci a nositeli světla. Na místo Boha postavili sebe.

Smyslem celé naší náboženské formace je přijmout místo a poslání, které nám dal Bůh, a mít pravdivý pohled na sebe. Clovek, který se modlí, který se účastní Eucharistie, nábožensky se vzdělává a tak žije dynamickým duchovním životem, by neměl žít ve lži o sobě.

V Božích očích má hodnotu život každého z nás. Pro Boha jsme všichni potřební. Bůh dal každému tolik darů, aby mohl mít úctu k sobě a ovlivňoval prostředí, ve kterém žije. Je však třeba, abychom to dělali ve zdravé pokoře, a ne v namyšlenosti a s pocitem nadřazené důležitosti. Abychom pochopili, že všechno neumíme a všechno změnit nedokážeme.

Odpověď na otázku: „Kdo jsem?“ patří mezi nejtěžší v životě. Čím více budeme poznávat chování Jana Křtitele, ale především Ježíše Krista, tím snazší bude naše odpověď na ni.

Připravte cestu Pánu

Jan Křtitel nazývá sebe „hlasem“ volajícího na poušti: „Připravte cestu Pánu, vyrovnejte mu stezky!“ (Iz 40,3;Mt 3,3).

Město Jeruzalém bylo obklopeno pouští. Cesty, které vedly do města, byly často zaváté pískem. Pokud měla do města přijet nějaká významná návštěva, lidé odcházeli za město na poušť, aby připravili a očistili cesty. Odstraňovali suché trnité keřky, zasypávali díry v cestách a odstraňovali nánosy. V podobném stavu se nacházela i srdce lidí, když se objevil Mesiáš. Proto jeho hlas zaznívá tak mocně.

Dnes to na nás možná nedělá velký dojem. V našem světě je mnoho hlasů, které „křičí“ – na náměstích, na ulicích, na shromážděních, v novinách a v televizi. Tyto hlasy nás povzbuzují, abychom koupili nějaké zboží, abychom neztratili příležitost, abychom se připojili k nějaké manifestaci, abychom hlasovali, podepsali, protestovali, bouřili se, připojili se k hlásání určitých hesel. Slyšíme hlasy, které k nám mluví o zisku, úspěchu, nenávisti, násilí a mnoha jiných poselstvích. Nabízejí nám cesty, které nás mají dovést k úspěchu, ne však k Ježíšovi.

Obsah Janova hlasuje jiný. Je jedinečný: „Připravte cestu Pánu.“ Jan nás varuje, že mnohé naše cesty nás nepřivádějí k Pánu. Připomíná nám, že Pán přichází z jiné strany.

Cesty, které je třeba vyrovnat, abychom mohli potkat Pána, to jsou cesty spravedlnosti, lásky, úcty k jiným. To není nic nového. Není to žádná mimořádná cesta. Je to opakování základní pravdy: cesta k Bohu nutně prochází bližním.

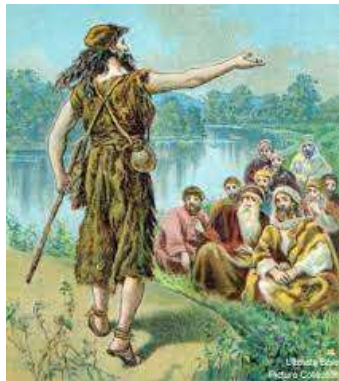
Být jinými hlasy

I naše křesťanské svědectví by mělo spočívat v tom, abychom uprostřed mnoha hlasů byli „jinými hlasy“. Zejména během adventu bychom měli mít odvahu říci, že jisté cesty, po kterých chodíme – někdy i naši nejbližší příbuzní a přátelé –, nevedou do Betléma, nevedou k Ježíšovým jeslím, k cíli, který je jediný hodný člověka. Podobně jako Jan Křtitel, ani my se nemusíme obávat reakce lidí. Ta není nejdůležitější. Jan se netrápí, zda jeho hlásání bude mít úspěch. On chce udělat místo jinému – Ježíšovi.

Věřící člověk by měl být někdo, kdo umí dělat místo a nesoustřeďuje veškerou pozornost na sebe. Věřící člověk dělá místo jinému. A ponechává místo pro svobodu jiných. Ví, že jeho role spočívá v tom, aby jiné přivedl na setkání. Když se to setkání uskuteční, diskrétně odchází stranou.

Co máme dělat?

Lidé se Jana Křtitele ptali: „Co tedy máme dělat? (Lk 3,10). V jejich otázce je ukryto pochopení Janova křtu a jeho kázání. Pochopení, že v jejich životě jsou překážky, které brání jejich lidskému a duchovnímu rozvoji, brání pravé víře v Boha a mohou později bránit i přijetí Mesiáše.

To je také smysl celého náboženského úsilí.

Přicházíme na tuto zem, aby se na ní rozvinul náš život. Postupně si uvědomujeme, že máme rozličné schopnosti, ale zároveň i rozličné slabosti, omezení, že nejsme dokonalí. Ve křtu se poprvé setkáváme s Kristem a později se dozvídáme, kdo je Kristus, co pro nás udělal a co od nás chce. Právě poznání, k čemu nás Ježíš povolává, nám umožňuje pochopit smysl našeho života s ním. To nás pak vede i k pravidelnému

opakování stejných otázek: „Co máme dělat? Co máme dělat, abychom byli lepšími lidmi? Co máme dělat, aby Ježíšova smrt měla smysl pro náš život? Co máme dělat, abychom se po smrti setkali s Kristem?“

Jan nám všem dává odpověď. Prikazuje: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo nebeské království“ (Mt 3,2).

Když však dostává konkrétní otázky od zástupů, celníků a vojáků (srov. Lk 3,10-14), dává jim konkrétní odpovědi. Jan ví, že kvalita života a víry se nejvíce projevuje ve stavu a povolání, které člověk prožívá. Všem říká, aby se dokázali podělit se svými oděvy a potravinami. A konkrétně celníkům, aby nevyváděli více, než je určeno. A konkrétně vojákům, aby byli slušní a spokojení se svou mzdou.

Jan Křtitel nežádá, aby jiní následovali jeho způsob života, aby odešli ze světa. Nevyzývá je, aby zanechali všechno a usadili se na poušti. Každý má zůstat na svém místě a dělat to, co dělal do té doby. Má to však dělat jiným způsobem. Každý se má vrátit ke svému povolání, ale má ho vykonávat jinak. Jan odkazuje všem, že Pána je třeba přijmout v normálním životě, a ne v mimořádných událostech. Více než mimořádná divadelní gesta se počítá věrnost v každodenním životě.

Co nemusíme dělat

Bohužel mnoho pokřtěných a biřmovaných věřících se neptá: „Co máme dělat?“, ale: „Co nemusíme dělat?“ Jejich náboženský život se soustřeďuje na hledání odpovědi na to, jak se co nejdříve osvobodit od jakýchkoli křesťanských požadavků. Už děti ve škole – kterým kněz nebo katecheta připomene, že mají chodit každou neděli do kostela – se zeptají: „A to se musí?“ A totéž se zopakuje, když jim připomene pravidelnou svatou zpověď či náboženské vzdělání: „A to se musí?“ I dospělí často konstruují otázkami: „To se opravdu musím modlit každý den?“ „To musím tak mluvit, abych nehřešil?“ „Jen já musím odpouštět?“

Takoví křesťané se postupně dostanou do stavu, když jsou přesvědčeni, že nakonec nic nemusí. A začnou kritizovat Církev a kněze argumentem, že Ježíš byl jiný, že on takové věci nepožadoval... Tito lidé nechtějí zpívat adventní píseň: „Přijdi, přijdi, Spasiteli náš...“ Raději by si zazpívali slovenskou lidovou: „Nebudem dobrý, nebudem...“

Otázka: „Co mám dělat?“ by měla doprovázet naše adventní svaté zpovědi.

Nebojme se zeptat svého svědomí. Nebojme se zeptat Ježíše. Nebojme se zeptat kněze. Protože tato otázka nesvědčí o naší slabosti, ale o naší snaze žít tak, jak to chce od nás Ježíš. A odpověď, kterou dostaneme, nás nemá jen povzbudit, ale má nás přesvědčit o tom, že jako lidé a křesťané máme navíc, než jsme dosud dokázali. Nakonec i po všech námahách, které děláme pro náš vztah s Ježíšem, musíme říci: „Jsme neužiteční sluhové; udělali jsme, co jsme byli povinni udělat (Lk 17,10).

(podle KN)

Noc, která volá po úsvitu nového dne

Prožít noc venku v naprosté samotě – to je zážitek! Srdce se zastaví strachy a hned zase rozbuší okouzlením. Krajina v černobílém negativu sugestivně vábí. V nočním tichu se násobí všechny zvuky. Intenzivně vnímáme sebe a jako protipól to ostatní pod tmavým závojem. Tma odebírá jasnou kontrolu nad skutečností.

Noc mocně přitahuje, neboť její tajemství prolamují naši sebejistotu. Uvádějí do říše neurčitosti, kde smysly ztrácejí prvenství. Ještě více než tělu se noc nabízí duši, aby vnímala její chladnou krásu. Znepokojuje i ochromuje.

Bez tmy by se nedalo žít. Vytváří základní rámec světla. Ve vesmíru je nesrovnatelně více tmy než světla.

Vycházíme-li ze židovského vyjádření – noc a den, světlo a tma, znamenají od – do, tedy celek skutečnosti. Zahrnují to, co má jasné kontury, co proniká a zviditelňuje, až po nejasné linie zahalujícího prostředí. Toho, co obklopuje, odděluje prvky či spíše neviditelně spojuje.

Podivné tvary a skrytá soudní síň

Noc může také děsit. Protože věci se bez osvětlení mění na podivuhodné tvary. V tichu se tlačí do popředí i stav vlastního nitra. Během dne plného dynamiky, starostí a honění se tato skrytá síň ozývá jaksí méně výrazně. Až noc ji představí

v celé své zřetelnosti. Neznámý soudce se přiblíží, promlouvá, obžalovává. Ba někdy se až šklebí jako satyr. Chce připomenout, kam patříme, že jsme jen lidé z prachu. Nebo zcela namluvit, že se do člověka nevyplatí investovat?

Naštěstí je zde i druhá tvář noci. Něžná a laskavá, která milosrdně zahaluje všechny nedostatky detailů. Pokryje je závojem sametu, takže nekřičí, nebolí, nepálí. Ztlumí světlo zřejmých důkazů. Noc je i atmosférou hvězdného nebe, které patří zamilovaným. Léčí bolavé rány srdce.

Taková je symbolika tmy. Dotýká se člověka od smyslového světa až po nejjemnější struktury jeho duše. Tím se však ještě nevyčerpává její plný potenciál. Noc a tma mají také hluboký duchovní význam.

Tmavá noc patří k základním etapám mystického duchovního růstu. Prožívali ji mnozí světci, byť jen málokterí se odvážili popsat její znaky. Zůstala pro ně něčím nepochopitelným. Léta hledali její smysl, mysleli si, že jejich duše žije ve zmatku. Netušili, že během tohoto období temné noci neviditelně, ale jistě stoupali k zábleskům světla. Svátá Terezie Avilská jen s obavami odkrývala své nitro duchovním průvodcům, aby se pokusili vyznat v jejích tmavých zákoutích duchovního života. Podobně sv. Matka Tereza si myslela, že ztrácí Boha, když nevnímala citelně jeho přítomnost. Ponořená do zkoušky jen postupně objevovala hluboký smysl noci ducha. Mnozí další, jako například sv. Pater Pio, roky prožívali utrpení v podobě různých pokušení, probdělí mnoho děsivých nocí, během kterých vnikali do tajemství duchovní temnoty. I Pavlův celožitovní „osten“, který ve svých listech tak záhadně vzpomíná, lze označit za protiklad světla. Co prožívali tito mystičtí poutníci ve chvílích temné samoty? Měla v nich noc ducha vystupňovat mocnou touhu po Světle? Převést je tunelem nepoznání k světelnému ránu?

Tmavá zákoutí duše

Tajemství noci nám dokonale a velmi důvěrně odkrývá mistr mystiky sv. Jan z Kříže. Podle životopisu se tento světec jeví jako nešťastník, věčně se ponořující do moře utrpení a snášející všechna možná příkoří, zejména od vlastních řeholních bratrů a představe-

ných. Už jeho jméno nese zvláštní postní nádech. Dílo tohoto mystika nám však ukazuje cosi zcela jiného. Jeho cílem nebylo utrpení samo o sobě, zřikání se, odloučení od světa proto, že by se „v něm neuměl najít a uplatnit“. Byly to výšky

lásky, do kterých ho vháněla tmavá noc duše. Zpíval o blaženosti, ne o temnosti. Vyprahlost a soužení byly pro něj milostmi, které odtrhají člověka sebe samého, aby ho zcela přiučily lásce. Noc je mu proto blízká. Podle něj „noc pohlcuje, ale nic z toho, co se do ní ponoří, nepřestává existovat“. Svatý Jan jako umělec – poeta i duchovní průvodce v jedné osobě se dokonale zhošťuje symbolu noci, aby přiblížil její duchovní smysl. Díla *Temná noc* a *Duchovní píseň*, jejichž impuls se zrodil ve vězení, svědčí o jeho zaměření na mystické sjednocení duše s Bohem, ke kterému vede cesta kříže a noci. Člověk, jak to Jan v komentáři vysvětluje, se během tmavé noci vzdává všech dober, aby dosáhl Boha. Vyprahlost a soužení jsou mu milejší než útěcha, ve které člověk stále ještě hledí více sebe než svého Milovaného.

V čirém aktu víry

Cesta noci je v jistém smyslu pravou cestou víry. Žije pouze z naděje, protože cíl zůstává stále zahalen. I adorace Eucharistie je pro nás „nocí“, popřením

myslů. Carlo Carretto tuto skutečnost nádherně vyjadřuje, když přibližuje své chvíle strávené v jeskyni saharské pouště o samotě s Nejsvětější svátostí. Prožívá čirý akt víry. Jakou obtíž člověku způsobuje zůstat dlouho v přítomnosti svátostného Krista, když ho nemůžeme vidět, slyšet a můžeme s ním jako s kouskem

chleba „naložit“ podle libosti bez toho, aby se cosi navenek změnilo. Neuvěřitelná zahalenost pravdy! To vše lze snést pouze pod podmínkou, že máme předem vypěstovaný jasný postoj víry, který Jan z Kříže nazývá „habitem duše“, trvalým postojem, ve kterém duše věří „pravdám zjeveným samým Bohem, které přesahují všechno přirozené světlo a každý lidský rozum“. V tom smyslu se člověk v tmavé noci musí odpoutat od způsobu svého lidského poznávání, aby „dosáhl cíle, který nemá žádný způsob – samého Boha“. „Zbavit se pro Boha všeho, co není Bůh,“ říká Jan. „To je podstata lásky, jen tak může Bůh duši přetvořit v sebe.“

Pochopitelně, děje se to v utrpení, neboť člověk sám by se nevzdal svých přirozených hnutí. Pouze v noci bolesti může poznat svou chudobu a opuštěnost. A Jan to ve vězení, v malé cele bez okna, i zakusil na vlastní kůži.

Tma jako dotek Božího mlčení

Tma je také dotykem Božího mlčení. Důkazem neproniknutelnosti tajemství jeho trojiční podstaty, která nám uniká a vždy bude unikat. Jak to v *Úvodu do křesťanství* připomíná Benedikt XVI. (kardinál Ratzinger) – ke Zjevení patří nejen Boží mluvení, ale také Boží mlčení. „Bůh je nejen slovem, kterému lze rozumět, které k nám přichází, on je i mlčenlivý, nepřístupný, nepochopitelný.“ Noc ducha je pak „zničením všeho, co vidíme zrakem a co nás oslňuje, abychom ve slepotě nacházeli nové kontury pod vnitřním jasem“. Při osvětlení je člověk zaujatý leskem a detaily okolí, uchvácený různorodými krásami. Rozptýlený věcmi tohoto světa, nemůže nasměrovat zrak na jediný bod. Naopak, ve tmě vše ztratí tvář a zesílí touha po jediném podstatném světelném bodě, který orientuje. „Přestože obklopí nás noční tmy, tvůj věčný jas nás proniká,“ opěvuje hymnus ranních chval z Liturgie hodin.

Tma a noc jsou vlastně služebníky světla. Aby se v nich naplno projevila jeho záře. Pravý smysl tmy tedy spočívá v tom, že vytváří kontrastní prostředí pro světlo.

Půlnoční tma a tajemství hvězdy

V Písmu svatém se všechna největší tajemství víry odehrávají na podkladě kontrastu světla a tmy, průlomu noci a dne, rozhraní vědomí a nevědomí: Bůh stvořil světlo a oddělil ho od tmy (srov. Gn 1, 3 - 5); Bůh dopustil na Adama tvrdý spánek (noc) a utvořil ženu (srov. Gn 2, 21-23), zpráva o narození Ježíše byla pastýřům oznámena v noci, když se jim zjevil anděl a ozářila je Pánova sláva (srov. 1 2,5-10); rozhovor s Nikodémem o narození z Ducha a pravdy se odehrál v noci (srov. Jan 3,2); když Ježíš umíral na kříži, aby přinesl světlo vykoupení, nastala tma po celé zemi (srov. Lk 23, 44; Mk 15, 33); Kristovo zmrtvýchvstání se událo na přelomu noci a dne (srov. Lk 24,1; Jn 20,1; Mt 28, 1). Tmu tedy nelze označit jen za negativní fenomén. Ona je prostředím, připravuje půdu pro hlubší zvýraznění jasu pravdy. Přizpůsobuje ducha člověka tak, aby nabyl nadpřirozený zrak.

Noc a tma tvoří nádhernou symboliku, umělecký kontrast pro cosi velkolepého, očekávaného, dosud nevidaného. V tomto smyslu je téma noci i výsostně vánoční. Nejen v idylickém a folklórním významu – když kráčíme v noci v záři hvězd

po vzrjícím sněhu na půlnoční mši svatou, ale zejména ve významu noci, během které se pomalu probouzí naše srdce k rodičímu se novému životu. Půlnoční ticho zve umlčet všeanalyzující rozum, aby se poddal tajemství „hvězdy“, jejíž světlo proniká i nejhustší tmu. Vánoce jsou nočním čekáním dítěte toužícího po příslibu lásky. Narození člověka však automaticky zahrnuje i myšlenku jeho smrt. Mesiáše předpověděl Panně Marii, že její srdce zasáhne meč bolesti, že Syn zahyne násilnou smrtí.

(podle KN)

Poselství lásky na cestě z Betléma k nám

Vánoce! Už po kolikáté! Ačkoli víme, že každé nadbytečné opakování zahrnuje vážnost i smysl originality. Vánoce nejde reprízovat, neboť každé jsou originální, tak jako každý z nás je jedinečný.

Jinak vnímá Vánoce dítě, člověk v produktivním věku, nemocný, nezaměstnaný či člověk na konci své životní cesty. Přesto všechny oslovuje teplo Vánoc, štědré dlaně, tichá blízkost úcty a díků.

Krása pod nápořem mrazivého větru

Pro mnohé jsou to i dny bolesti a smutku, vzpomínka na událost, ze které zůstalo tak málo poezie. Bolest těch, kteří trpí samotou, kteří ztratili milovaného člověka, rozpadlo se jim manželství, děti, které přišly o rodiče, lidé bez přístřeší v ohrožení života. Tak rád bych jim přál v tomto posvátném čase radost a naději, a přece u mnohých vyvolám jen trpký úsměv. To, co se ohlašuje ve vánočních dnech „ve jménu Božím“, často naráží na skeptické uši. Může se ještě vážně mluvit o lásce, nevinnosti, něžnosti

a pokoji? Mám pocit, že tyto pojmy mají křehkou krásu květin, které nemilosrdně odvívá náraz mrazivého větru.

Přesto musíme mluvit o Vánocích jako jedinečném poselství radosti – i proto, aby nás zasáhlo, našlo si cestu z Betléma k nám.

Liturgie v souzvuku s Božím slovem přesvědčivě „zpřítomňuje“ událost, ve které se „zjevila lidskost Boha“. V Betlémě se Bůh nepochopitelným způsobem dotkl našeho světa. On – Bůh od věčnosti – si vzal na sebe lidskou podobu a takto oslovil lidstvo svou pokorou. Nebe objalo člověka. „Přichází Bůh s odpuštěním a lásku si obléká,“ říká básník. Sestupuje do ubohosti tohoto světa, slabý, vydaný napospas.

Oběma rukama ke světlu

Chasidský učitel řekl: „Nemysli si, že můžeš dostat člověka z bahna, když zůstaneš nahoře a spokojíš se s tím, že mu podáš jednu ruku. I ty musíš sjet dolů, chytit ho oběma rukama a vyjít s ním spolu ke světlu!“

Boží Syn nezůstal kdesi nahoře, rozhodl se sestoupit k nám. Je jedno, jak hluboko jsme dole, víme, že on je tady.

Pokud pláčeme, Bůh přišel, aby plakal s námi. Jsme-li slabí, Bůh se rozhodl postavit na stranu nejslabší. Čekáme na smrt? Bůh přišel, aby s námi zemřel. Je to Boží radost – sebe ztrácet a z lásky být jedním z těch, co jsou dole.

V malém betlémském Dítěti se rodí nový vztah člověka k Bohu a nový vztah člověka k člověku. Bůh, který se stal Dítětem, nás utěšuje: „Už nemusíte mít ze mě strach, odted' mě můžete jen milovat.“ V tomto novém vztahu se neodvolatelně rodí nová svoboda a naděje. Člověk není pasivní hračkou osudu, ale zodpovědně jedná, tvoří kulturu, v níž působí spravedlnost, ve které se rodí schopnost rozlišovat dobro od zla. Na tomto vztahu se rodí smysl pro nekonečno.

Kolik kilometrů od Betléma

Všechno kolem se hýbe odlišností, zpochybňováním, relativizováním. Jsme plni pokroku, ale zároveň vytváříme prázdný prostor mezi lidmi, hlásáme pořádek, ale popíráme autoritu, uznáváme solidaritu, ale rádi soudíme všechny – kromě sebe.

Tedy jaké Vánoce vlastně slavíme? Jaký obraz Vánoc nosíme v sobě? Jsme daleko od Betléma? Časově a geograficky ano, je však tato vzdálenost překážkou, abychom opětovně přijali Boží narození?

Každodenní život umí člověka velmi tížit. Kolik chladu, samoty! Ne náhodou chtějí lidé utéct reálnému životu – utíkají do vysněných světů, vyhledávají dobrodružství, dají se na pochybné magické praktiky. Ve světle Vánoc se ukazuje, že nemusíme hledat ve velké vzdálenosti, co je docela blízko. Bůh spojil zázrak své přítomnosti s každodenností našeho života.

Přesto Vánoce nejsou lehkým dnem. Víra nás staví před mnohé námitky a dotazy. Vždyť ani pro Ježíše nebyl život snadný.

Boží Slovo vyžaduje od nás rozhodný postoj. Jako Slovo ohně chce znovu zapálit naše vyhaslá srdce. Slovo plné moudrosti chce zapůjčit novou sílu našim prázdným frázím. Jako Slovo života chce dodávat i našemu životu naději. Slovo se spojuje s našimi životními cestami – „inkarnuje se“. Především jedno slovo by nám však mělo ležet na srdci: láska.

Není to pohádka

Dítě Ježíš se rodí jako novost, čistá, opravdová radost. „Role Církve se sestává z toho, že lidem je třeba pomáhat najít znovu prameny ztracené radosti,“ říká Georges Bernanos. Jak může toto poselství lásky a pokoje – poselství Vánoc – zůstat živé? Smysl Zjevení je stálou výzvou, obnovou, návratem dopředu. Pouze obrácením srdcí, změnou lidského nitra může být překonaná příčina všeho zla. Pouze když se změní lidé, změníme se, potřebujeme světlo přicházející od Boha. Není to pohádka, je to nádherný, sotva uvěřitelný projev Boha, který je láskou.

Pro žádné období a žádné skupiny či jednotlivce Bůh není minulostí. Ustavičně nám jde vstříc. Srozumitelnost příchodu Boha na svět však nespočívá jen v našem osobním zážitku, ale v pravdě víry, která převyšuje naše rozumové poznání. Víra skrze křesťanské slavení Vánoc nás vede do hloubky, kterou dokonce neumíme vyjádřit ubohým lidským slovem, a proto si pomáháme hudbou a písněmi. Jako bychom tu hloubku neuměli vyjádřit jinak

než zpěvem. O umění totiž bylo řečeno, že má sloužit kráse, být *splendor veritatis* – odlesk pravdy. Nový zpěv andělů se tak stává zpěvem lidí.

Slavnost Narození Páně je příležitostí uvědomit si velikost a trvanlivost Božího daru. Proto náš dialog s významem a smyslem Vánoc musí být nepřetržitý. Musíme být nepřetržitě otevřeni nekonečnu, dávat všechno naše jednání a myšlení do souladu s vánočním poselstvím, protože nikdo se nenarodí jen pro den svého narození, ale aby žil. Nesmíme se Krista zřeknout, nechat ho narodit se, a pak si ho nevyšímat. Chyťme se nabídnuté Ježíšovy ruky, kterou k nám natahuje a která nic nebere, ale všechno dává.

(podle KN)

Zbožštěný císař Augustus a lidský Bůh v Ježíši Kristu

Označení „Bůh z Boha“ spojujeme s Ježíšem Kristem. Pochází však z dávnějšího období. Vztahovalo se na římského císaře Augusta, od jehož smrti právě uplynulo 2010 let.

Když slyšíme slova „Bůh z Boha“, myslíme ihned na Ježíše Krista, Božího Syna, a na část z Nicejsko-cařihradského vyznání víry, které o něm takto hovoří. Toto označení však pochází ze zcela jiného a staršího kontextu. Nachází se v řeckém jazyce na egyptském papyru v textu přísahy z roku 30 př. Kr., i na maloasijském silničním nápisu z roku 24 př. Kr. a vztahuje se na římského panovníka Oktaviána, jehož známe pod označením císař Augustus. Jeho vláda je zapsána v historii od roku 30 před Kristem do 14. roku po narození Ježíše Krista. Titulem Augustus, který pochází ze sakrálního jazyka a znamená „posvátný“, „vznešený“, „ctihodný“, byl ozdoben v roce 27 před Kr. rozhodnutím senátu.

Trochu srozumitelnějším se podivný nález stane, když rozřešíme krátkou formuli a vysvětlíme její vznik. „Bůh z Boha“, to bychom mohli vyjádřit jinými slovy jako „sám Bůh a syn Boha“ nebo lépe, opíraje se o latinský ekvivalent *Divus divi filius*, jako „sám zbožštěný a syn zbožštěného“. Jistě se tu myslí i na událost, která je známá z římských dějin: Gaius Julius Caesar adoptoval (v roce 45 př. Kr., rok před svým zavražděním) svého synovce Oktaviána a po smrti byl právě zásluhou Oktaviána přijat jako Divus Julius mezi státní božstva. Od té doby vystupoval Oktavián jako „syn zbožštěného“. Oktavián měl vědomí, že je viditelný bůh a všeobecný zachránce lidského života.

Pax Romana

Čím si zasloužil Augustus takové uctívání, „velké pro smrtelného člověka“? Příčinou byl především *Pax Romana* (římský mír), za jehož původce považovali Augusta. Po desetiletích dobovačných a občanských válek přišel konečně mír. Období císaře Augusta možná opravdu považovat za slavný úsek římského impéria. Impérium mělo kolem 60 milionů obyvatel včetně asi 4-5 milionů Židů, z nichž jen kolem milionu bydlelo v Palestině. Stát se dělil na 30 provincií.

Římané často Augustovi prokazovali nefalšované uznání: „Díky němu prý žijí, skrze něho se plaví mořem, díky němu užívají svobodu a blahobyť.“ Opravdu velká stavební revoluce se v Římě začala nastoupením Augusta, jakoby staré republikánské město z cihel, dřeva a kamene mělo změnit tvář současně s růstem událostí a s rozvojem politického režimu. Zatímco do období Caesarovy vlády patří velkolepý plán vytvořit z Říma působivou scenérii pro „*senatus populusque*“ (senát a lid), za Augusta začínají přivážet do Říma bílý mramor z Limy na výzdobu nových velkých budov a pro zvýšení lesku budov starších; nejdůležitější ulice se rozšiřují a vyrovnávají, velkolepé veřejné stavby se opravují nebo staví „*ex novo*“. Energicky a se širokými perspektivami začaté nesmírné dílo roste po staletí, završuje obrovské jmění Říma a užaslým barbarským vojskům a jejich kruté nevědomosti předává jedinečné kulturní dědictví.

Výrok „Přijal jsem Řím z cihel a zanechávám ho z mramoru“, které historik Suetonius připisuje Augustovi, shrnuje velkou stavební revoluci, která se uskutečnila v Římě koncem prvního století před Kristem.

Pontifex maximus

Toto období označuje historie jako zlatý věk. Augustus navrátil římskému senátu jeho důstojnost, o kterou ho okradl Julius Caesar. Usiloval o obnovu

rodinného života a příslušnými daňovými stimulacemi zvýšil porodnost. V Římě vyrostly nové a nádherné stavby: fórum, první císařské lázně, chrám Pantheon. Vznikly i tři nové akvadukty, kterými přiváděly vodu pro asi tři miliony obyvatel města.

Císař Augustus se pokusil i o znovunastolení římského náboženství. Chtěl lidu Říma navrátit jistotu, že časy politických zmatků a krveprolévání po zavraždění Julia Caesara mají za sebou a že římský stát opět nabyl svou dávnou stabilitu. Ritus vykonávala kněžská kolegia. Jejich hlavním knězem od roku 13 př. Kr. byl sám císař Augustus – *pontifex maximus*.

Augustovým obrovským štěstím bylo, že jeho zásluhy popsal básník Vergilius. Ještě i dnes, dva tisíce let po císařově smrti, se čtenáři po celém světě ve Vergilových verších dočtou o Augustově době jako o šťastném období Říma. Vergiliova tvorba se tak stala Augustovou nejlepší reklamou a vskutku trvalým památkem. Augustus zemřel 19. srpna 14 po Kr. v Nolu ve věku 77 let. Ať byla jeho doba jakkoli slavná, upadla v zapomnění. Vždyť co je to ve srovnání s tím, že v této době se Bůh stal člověkem?

Světská a Boží moc

„V těch dnech vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby se v celé říši provedlo sčítání lidu. To bylo první sčítání a konalo se, když byl v Sýrii místodržitelem Kvirinius. Šli tedy všichni, aby se dali zapsat, každý do svého města. Také Josef se odebral z galilejského města Nazareta vzhůru do Judska do města Davidova, které se jmenuje Betlém, protože byl z rodu a kmene Davidova, aby se dal zapsat spolu s Marií, sobě zasnoubenou ženou, která byla v požehnaném stavu. Když tam byli, naplnil se jí čas, kdy měla porodit. A porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plének a položila do jeslí, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo.“
(Lk 2,1-7).

Snad uslyšíme ten známý začátek evangelia na půlnoční mši svaté nyní trochu jinak a přiblížíme se tím i intencím autora; uslyšíme jemné horní

a dolní tóny, které evangelista sv. Lukáš mistrně zakomponoval. Historici měli sice s tímto údajem problém, ale Lukáš jakoby chtěl zvěstovat nejradostnější událost v dějinách lidstva i na kontrastu mezi pánem římského světa a božským Dítětem v jeslích.

Císař Augustus sám se stává aktérem následujících událostí. Dává do pohybu obyvatelstvo říše, ačkoli účel je méně oblíbený: náklady za své dobrodiní žádá zpět ve formě vysokých poplatků. Ve změti těchto císařských nařízení a následných událostí se muž z prostých poměrů, ale ze vznešeného rodu, a jeho manželka v pozeňnaném stavu dostanou do Betléma, do města krále Davida, který sám kdysí pásal na okolních polích stádo svého otce a pak se stal pastýřem a králem lidu. Aniž by to chtěl, postaral se Augustus o to, aby se Ježíš, jehož – už to cítíme – konkurent, který má nad ním nesmírnou převahu, se narodil na „správném“ místě. Jak o tom říká prorok: „*A ty, Betléme Efratský, maličký jsi mezi judskými rody, z tebe mi vyjde ten, který bude vládcem v Izraeli; jeho původ je od pradávna, od věčnosti.*“ (Mich 5,1).

Andělé oznamují pastýřům na poli „*velikou radost, radost pro všechny lidi*“ (Lk 2,10) – opravdové radostné poselství. Jeho obsah: V městě Davidově se narodil opravdový zachránce, Král, Mesiáš, Pán. Už dříve zvěstoval anděl Gabriel Marii, že se jí dítě bude jmenovat „Synem Nejvyššího“ a „*Pán Bůh mu dá trůn jeho předka Davida*“ (Lk 1,32). Z hlediska ideologie římského císařství jsou to nebezpečné myšlenky, které uvádějí do reality slova Magnifikatu: „*Mocné sesadil z trůnu a ponížené povýšil,*“ (Lk 1, 52).

Daleko od hlavního města Říma, na periferii přichází na svět dítě radostně přijato matkou a pěstounem, ale jinak podstatně nepovšimnuto. Chybějící místo

v obytně a jesle sloužící jako kolébka podtrhují, že se vůbec nepohybujeme v sociálně vyšším prostředí, ale mezi lidmi, kteří neoplývají materiálním přebytkem. Chudí pastýři, kteří jako první vyhledají dítě, mají na pastvinách tvrdou práci. Přímo tušíme, že to dítě nekráčí vstříc krásné kariéře. Velmi výstižně to formuloval Ernest Bloch ve svém díle *Princip naděje*. Říká ve volném překladu:

„Modlíme se k dítěti narozenému ve chlévě... Chlév je pravdivý: tak nízký původ zakladatele nemůže být výmyslem. Legenda by nevyličila bídu ani další bolesti, které pokračují celým jeho životem. Chlév, tesařův syn, blouznivec mezi

malými lidmi, šibenice na konci, to vše je z historické materie, a ne ze zlaté, kterou má legenda tak ráda.“

V tomto duchu se dívaly na Vergilia sv. Jeroným, sv. Augustin, citoval ho Řehoř z Toursu a řada křesťanských učenců, kteří ve Vergiliově čtvrté ekloze viděli předzvěst příchodu Mesiáše – Ježíše.

Když jsme postavili proti sobě vánoční poselství a císařské chápání moci, kráčíme po správné cestě při chápání poslání novorozence Krále. Potvrzují to i pozdější místa z Lukášova evangelia. Při Poslední večeři v kruhu učedníků říká Ježíš Kristus sám: „*Králové vládnou svým národům, a kdo mají nad nimi moc, dávají si říkat 'dobrodinci'!*“ (Lk 22,25). Odpovídá to přesně danosti panovníckého kultu: „Dobrodinec“ bylo vedle označení „zachránce“ nejoblíbenější označení, které se podle přání dávalo mocným (oba tituly v kalendářním nápisu z Prienu se nacházejí ve vztahu k Augustovi) Oproti tomu říká Ježíš: „*U vás však ať to tak není! Ale kdo je mezi vámi největší, ať je jako nejmenší, a kdo je představený, ať je jako ten, kdo druhým slouží. Vždyť kdo je větší: ten, kdo sedí u stolu, či ten, kdo obsluhuje? Přece ten, kdo sedí u stolu! Já však jsem mezi vámi jako ten, kdo slouží.*“ (Lk 22,26-27).

Ne Augustus, ale Ježíš, ne císař, ale Dítě, ne světové město, ale Davidovo město, ne Pax Romana, ale mesiášská radost, pokoj, který svět nemůže dát; ne vládnutí, ale služba – na tyto protiklady poukazují naše dosavadní objevy v textech.

Bůh se stal člověkem

Jistě se ještě musíme ptát na vnitřní teologickou příčinu tohoto objevu, i ji můžeme zachytit do dvou krátkých vět, které se zdají docela podobné, ale signalizují velmi různé pohyby. Jedna zní: Člověk se stane bohem, ta druhá: Bůh se stane člověkem.

V prvním případě vychází pohyb od člověka. To je postup, se kterým jsme se setkali u Caesara a Augusta a který se opakuje nekonečně často, v malém u každého, i v mnoha filozofických směrech, a je příznačný zvláště pro každý totalitní politický systém. Tyranie, korupce, šarlatánství jsou smutným důsledkem těchto úsilí. Zde se již projevuje teze filosofa Ludwiga Feuerbacha, že lidé si vytvoří Boha sami, podle svého obrazu.

V druhém případě, když „Bůh se stává člověkem“, pohyb začíná u Boha, zcela nahoru nebo zcela dolů. Zde se děje to jedinečné, překvapující. Svobodným obrácením se Bůh identifikoval s konkrétním člověkem, s Ježíšem Nazaretským. Nořil se do našeho života, do našeho každodenního života. Vnímal malé lidi a ponížené v jejich trápení a bídě. Lidský život, i nechráněný a nepovedený, získá novou důstojnost, neboť Bůh ho přijímá. Protože existuje Syn Boží, smíme se nazývat Božími dětmi a jeho nazývat naším bratrem. Dostáváme se tak k autentickému poselství: „*Dnes se vám v Davidově městě narodil Spasitel, Kristus Pán*“ (Lk 2,11). V něm oznámil Bůh Izraele své nové jméno, v němž dokazuje, že je to lidský a milující Bůh – Emanuel – Bůh s námi. Ve vtělení věčného Slova, druhé božské osoby, se Bůh všeho zřekl. Tento sestup do nízkosti lidské existence, zatížené vinou a smrtí, je podobou Boží lásky.

Apoštol národů sv. Pavel to v hymnické podobě vyjadřuje: „*On, ačkoli má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí. Byl jako každý jiný člověk,*“ (Flp 2,6-7).

Vánoční poselství nám neříká: Bud'te jako Bůh! Toto pokušení bylo, jak známo, už i v ráji chybné. Na cestě dějin se lidé chtěli mnohdy stát nadlidmi; chtěli být jako Bůh. Neviděli však to božské v lásce, ale v moci. Stavěli babylonské věže, které se vždy zhroutily. Ale když se Bůh stal člověkem, zjevil se v podobě zranitelné, a nakonec ukřižované lásky. Ukázal se v podobě dítěte z Betléma a mladého muže z Nazareta, který nezlořečil, když byl bit. On přemohl zlo a nenávisť láskou. To je vykoupení: smíření mezi nebem a zemí, mezi člověkem a Bohem, mezi člověkem a člověkem. To je i smíření člověka samého se sebou. Proto nás tajemství vyjádřené slovy „*Slovo se stalo tělem*“ (Jn 1,14) pozve pokleknout před živým Bohem.

Vánoční poselství nás vyzývá, abychom byli pravými lidmi. Na této cestě, tak nám slibuje, můžeme mít účast na Boží přátelství k lidem. I pastýři, když se vrátí, chválí Boha „*za to, co slyšeli a viděli*“ (Lk 2,20). Vráti se do svého každodenního života, ale dělají to jako noví lidé, změnění setkáním s Bohem, který se stal člověkem. V tom je hluboký dalekosáhlý význam této neopakovatelné události v celých dějinách lidstva a v životě každého z nás.

(podle KN)

Immaculata: nejen o zelených loukách a modrém nebi

V současnosti se hodně hovoří o ochraně životního prostředí. Přibývá aktivistů za čistý vzduch a zelené louky. Protestují proti atomovým elektrárnám a betonovým pouštím. Toto úsilí si vkládá dnes do programu téměř každá politická strana.

Ani církev nestojí stranou. Proč? Protože je to jeden z módních jevů, ke kterému se přidala, jen aby byla časová a moderní? Ani zdaleka! Příznějme však, že míra

naší tolerance k nepořádku, špíně, vnucenému hluku a rozšířenému smogu je již naplněna. Už jsme se přesvědčili, že nestačí jen apelovat a rozdat trestní oznámení. Jde o víc: je třeba dosáhnout změny smýšlení. A to není otázka módy,

kde jiné se odsouvá stranou jako staré a neaktuální. Změna smýšlení patří k člověku, dokud žije. Změna smýšlení je i mottem, které tento problém snoubí se svátkem Neposkvrněného početí Panny Marie.

Kde argumenty (ne)existují

Encyklika *Veritatis splendor* (93) za nejstrašnější nebezpečí, které může postihnout občanské nebo církevní společenství, považuje setření hranice mezi dobrem a zlem. Nakonec ani filozof Aristoteles nesouhlasil se zlehčováním nadčasových etických principů.

Současná doba oběma nohama stojí v mnohem extrémnější situaci, kdy se morální pravidla nejen porušují, ale vlastně neplatí. Jelikož neexistují, není co přestupovat ani hájit a z tohoto bezvládní a bezvýraznosti se odvíjí rozklad, nuda, beztvorost, neboť život bez autentického náboje vlastně nemá čím člověka naplnit. Čelit tomuto problému nebo ho alespoň minimalizovat znamená vážně se zabývat vnitřní převýchovou člověka, po které volají psychologové, pedagogové, sociologové i teologové.

Co znamená žít přirozeně

Kdo chce uchovat svět člověka a nejen přírodu čistou, kdo by chtěl vytvořit čas a dějiny pozitivně, ten se musí ptát na cíl a smysl tohoto úsilí. Známe doporučení mnoha, abychom se přidali do proudu života a včlenili do rytmu přírody; zkrátka, je třeba žít přirozeně, podle přírody. Co to ale znamená pro osobní existenci?

K odpovědi nám pomůže právě tajemství mariánského svátku Neposkvrněného početí Panny Marie. Maria dává na Boží pozvání odpověď: „Jsem služebnice Páně...“ (srov. Lk 1, 38). Toto často slyšené a nezřídka přeslechnuté přiznání vyjadřuje, co se pojí s touto mladou ženou s ohlášeným mateřstvím Božího Syna, které chce přijmout, neboť důvěřuje tomu, kterému nic není nemožné. Panna z Nazareta se projevuje zcela jinak než žena, která by chtěla „autonomně“ určovat svou cestu, která myslí na sebeorientaci života ve vlastních rukou a může ho sama řídit. Myslí se zde samozřejmě na biblickou událost o dědičném hříchu, jak ji přináší starozákonní Kniha Genesis (srov. Gn 3, 1-14). Scéna, která stojí na začátku vyprávění této lidské pohromy. Zde se člověk domníval, že ve vlastní kompetenci vytvoří čas a dějiny. A takové přecenění sebe sama je dodnes příčinou nepožehnaní, které leží nad našimi dějinnými i každodenními cestami. Lze tedy říci, že hřích včerejška i ten z dneška je příčinou disharmonie a chaosu. Vlastní příčinou zničení „životního prostředí“ dějin

Cesta nezatarasená sebepřeceněním

Vzhledem k tomu mluví Boží slovo o obratu. Na něm se účastní podstatně dvě osoby. Na jedné straně předpovězený Syn Nejvyššího, Ježíš, na druhé straně Maria, jeho matka. Apoštol Pavel říká, že on je nový Adam (srov. Řím 5, 12-21). Podle toho nazývají církevní otcové Marii novou Evou. Oproti praotci hříšného lidstva stojí Kristus jako druhý Adam, on je vůdcem těch, kteří se dají vést k nové Boží spravedlnosti. A Maria se jeví jako ta, která souhlasí s touto cestou Boha a nezatarasí ji vlastním sebepřeceněním: „Jsem služebnice Páně.“ Boží dějiny, cesta k obnovení lidstva, začínají tam, kde tito berou své sebepřecenění zpět a následují Krista, nového Adama. To chce Maria udělat a k tomu chce dodat učedníkům odvahu „Udělejte všechno, co vám řekne!“ (Jan 2, 5).

Velký teolog 20. století Karel Rahner dává svátku Immaculaty jméno „Svátek svatého začátku“. Samozřejmě, tak jako všechny svátky církevního roku nejprve je svátkem víry. Jde o začátek Marie. Ale i nás.

Bůh zcela doprovázel její život

„Neposkvrněné početí“ či „Bez dědičného hříchu počata Panna a Matka Boží Maria“ znamená: Bůh si sám vytvoří v Marii pro Syna živý chrám. Pochopitelně, čím je a co se z ní stalo, nebyla jen její zásluha a výkon, ale dar milujícího Boha, dar, který v jazyce Církve nazýváme „milost“. Ona je milostiplná, a to již v okamžiku, kdy člověk ze sebe ještě vůbec nic nemá, nebo ze sebe nic nemohl udělat.

Navzdory vypovězenému se stále vynořuje otázka: Co znamená Neposkvrněné početí Panny Marie? Učení Církve o tom jednoduše říká, že vzhledem na zásluhy Ježíše Krista byla Maria od prvního okamžiku svého početí v lůně své matky Bohem osvobozena od dědičného hříchu a jeho následků. Měla tedy ve své duši od prvního okamžiku své existence plnost Boží milosti, jak to vyjádřil anděl při zvěstování Panně Marii: „Milosti plná.“ Proto byla od početí obdařena výkupnou a posvěcující Boží láskou. Tuto pravdu víry vyhlásil pro celou církev papež Pius IX.

Neposkvrněné početí dále znamená, že Bůh obklopil Pannu Marii milující věrností. Začátek její lidské existence byl čistý a blažený a Bůh se rozhodl doprovázet její život až do konce posvěcující a pomáhající milostí, takže se nedopustila žádného osobního hříchu. Tato milost umožňuje člověku žít ve světle Božích pravd a v otevřenosti vůči Bohu a jeho zákonům.

Úplně důvěřovala Bohu

V souvislosti se vzkříšením Ježíše svatý Pavel do Korintu napsal: „*Ale každý v tom pořadí, jaké mu patří: na prvním místě je Kristus...*“ (1 Kor 15,23). V tomto smyslu tajemství dnešního svátku říká: Skutečně existuje i pořadí – první je Maria. Ona přijala bez křtu, co se nám darovalo ve křtu – důstojnost Božího dítěte. A žádná vina světa kolem ní ji nemohla zaskočit a negativně ovlivnit.

Maria zcela důvěřovala Bohu, že ji miluje, a byla Bohem zcela naplněna. Byla plná milosti. Nic ji neoddělovalo od Boha, byla bez hříchu.

Jak je to však s námi

Kde jsou dotykové body dnešního svátku s našim životem? Na počátku Listu Efezanům stojí důležité věty, které neplatí jen o Marii, ale o nás všech: „*Bud' pochválen Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, on nás zahrnul z nebe rozmanitými duchovními dary, protože jsme spojeni s Kristem. Vždyť v něm si nás vyvolil ještě před stvořením světa, abychom byli před ním svatí a neposkvrnění v lásce; ze svého svobodného rozhodnutí nás předurčil, abychom byli přijati za jeho děti...*“ (Ef 1, 3-5). To je božská záloha pro náš život, pozitivní předznamenání na začátku našeho života: požehnaný vyvolený, z lásky, a to gratis, vzácná milost, nejcennější křestní Boží dar.

Jistě, narodíme se do světa, který má punc viny. To je to dědictví, do kterého vstupujeme na začátku svého života. Malé dítě je, samozřejmě, osobně nevinné, ale přichází do světa poznačeného následkem určitého nedostatku v důsledku odmítnutí Boha. Nezřídka stojí na začátku nového života nepříznivá rodičovská zvěst, která obsahuje: „Přijetí se zamítá. Nechceme tě, nemáme tě rádi. Překážíš nám!“

Do této chaotické situace dědičného hříchu slyšet osvobozující Boží zvěst už na začátku života při našem křtu: „Chci tě, jsi přijat kladně. Milován. Jsi můj milovaný syn, má milovaná dcera.“ Na Boží Matce to vidíme: Sílou příslibu a příklonu Boha nemusíme propadnout tahu Zlého. Na základě bezpodmínečného přijetí Bohem můžeme sebe přijmout a vydržet napětí mezi dobrým a špatným. Ve světle Marie vidíme obraz člověka, jak si ho Bůh vysnil.

Nejen o zelených loukách

S teologem Romanem Guardinim se proto můžeme modlit: „Neustále se přijímám ze tvých rukou. To je moje pravda a moje radost. Ustavičně se díváš na mě a já z tohoto pohledu žiji. Ty jsi můj Stvořitel a moje spása. Uč mě v tichosti tvé přítomnosti porozumět tajemství, které jsem. A které jsem skrze tebe, před tebou a pro tebe.“

Toto nasměrování Panny Marie na Boží řád spásy zdůrazňuje dnešní svátek. Oslavuje ji jako ženu, jejíž celá existence se vztahuje na Krista, ba ještě více – na kterou kvůli Synu platí pozdrav: „milosti plná, Pán s tebou“ (Lk 1, 28). Jelikož Bůh je s ní, naplňuje ji jeho blízkost, bez výhrady může kladně odpovědět na andělský pozdrav. Bůh je pro ni opravdu Bohem a před ním se cítí jako otevřený člověk, ochotný dát se poučit.

Její víra a připravené srdce stát se Matkou Vykupitele je praobrazem pro každé setkání s Kristem ve víře.

Možná to má v sobě něco aktuálního či módního mluvit v tento mariánský svátek o ochraně životního prostředí. Pokud

však nejde v aktuální diskusi o zelené louky a modrou oblohu, ale o obnovené lidi, zanecháme tato hesla krátké životnosti a upřeme pohled na tu, „která věřila, že se splní, co jí Pán řekl“ (Lk 1, 45), a která chce, abychom viděli obnovené dějiny a existenci vyléčeného světa, tedy i přírody. Začínají se tím, že přijmeme Boha do svého každodenního života. Vždyť jak toužíme po perfektních a dokonalých hodnotách v každé oblasti našeho života, bylo by

nezodpovědné je odmítat v našem osobním životě. Vždyť když se tento vztah naruší, projeví se následky v celkové disharmonii, v nepořádku, chaosu. Stvoření a život ztrácejí rovnováhu. Abychom ji znovu našli, každý den potřebujeme silný impuls, který vyvěrá z tohoto hlubokého tajemství naší spásy.

(podle KN)

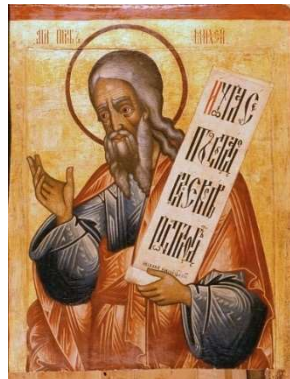
Co říkal prorok Micheáš o prvních Vánocích

V evangeliu podle Matouše parafrázuji velekněží a zákoníci Micheášovo proroctví před židovským králem Herodem Velikým (39 - 4 před Kr.) a před mudrci, kteří právě přišli do Jeruzaléma. Proroctví lokalizuje místo narození vladaře, židovského krále, do Betléma: „A ty, Betléme v judské zemi, nejsi vůbec nejmenší mezi judskými předními městy...“ (Mt 2,6).

Venkovský prorok Micheáš z vesničky Morasti (hebr. Morěšet) předpovídá, že venkovské sídlo Betlém se pro narození Mesiáše stane velkým; Pán ho vyzvedne, protože paradoxně si často volí to, co je nevýznamné a nepatrné.

Prorok Micheáš (hebr. *Miká* = kdo jako /Pán?/) působil ve zlatém věku proroctví v Izraeli, v 8. století př. Kr., konkrétně v období let 740 - 700 př. Kr. Byl současníkem takových velikánů, jako prorok Izaiáš z Jeruzaléma a Ozeáš v Severním království Izraele.

Micheášův prorocký spis patří do celku knih dvanácti malých proroků co do rozsahu. Micheáš je velký Boží muž, který se štítí proroků z povolání a kritizuje je (srov. Mich 3,5-8). Zvedá svůj hlas proti korupci, která přerůstá společnost, demaskuje utlačování chudých a pokrytectví ve službě Bohu, odsuzuje modlářství. Ale není jen diagnostikem nešvarů, nabízí i účinnou terapii, kterou Bůh daroval Izraeli v Zákoně; Micheáš ji aktualizuje: „Člověče, řeklo se ti, co je dobré, co od tebe Hospodin žádá: co jiného než jednat spravedlivě, milovat milosrdenství a pokorně kráčet se svým Bohem.“ (Mich 6, 8). Micheáš je i inspirovaným vizionářem, který předpovídá budoucí události. Nejvíce se tento „geograf“ mezi proroky proslavil právě předpovědí zaostřenou na místo narození Mesiáše.

Betlém, rodiště vladaře

Micheášovo původní proroctví, v němž po popisu ztrápeného Jeruzaléma prorok najednou zaměří pozornost na Betlém, zní: „A ty, Betléme Efratský, maličký jsi mezi judskými rody, z tebe mi vyjde ten, který bude vládcem v Izraeli; jeho původ je od pradávna, od věčnosti.“ (Mich 5,1). Prorok ve své výpovědi přímo oslovuje městečko Betlém, rodiště krále Davida, prvního z davidovské dynastie, odkud má vzejít „nový David“.

Micheášovo upřesňující označení „Betlém, Efratský“ je důležité: otec Davida, Jesse, byl Efratejec z Betléma (srov. 1 Sam 17,12 atd.); Efrata označuje klan v rámci kmene Judy, Betlém místo jeho bydlení (srov. Rút 1,2). Důležité je to zejména proto, že existuje i Betlém na území kmene Zabulon v Galileji (srov. Joz 19,15).

V označení „Betlém, Efrata“ jméno „Betlém“ znamená „dům chleba“, „Efrata“ odkazuje na „plodnost“.

Přídavné jméno „maličký“ na začátku Micheášovy prorocké předpovědi přitahuje pozornost, protože tuto skutečnost zvláště zdůrazňuje. Malost se přitom

spojuje až s opovrhováním (srov. Ž 119,141). Označení kmene či místa za malé poukazovalo na jeho bezvýznamnost (srov. Sdc 6,15; 1 Sam 9,21). A právě z takového prostředí příslibuje Bůh nového vládce. Spojitost mezi bezvýznamným místem a významnou osobností ještě zvýrazňuje použité zájmeno „z tebe“. Než se v proctví

začne mluvit o příslibeném vladaři, je v něm uvedeno, pro koho tento vladař vzejde – je to Pán, pro kterého „vyjde ten, co má vládnout“.

Sloveso „vyjít“ se v proctví Micheáše při osminásobném použití až sedmkrát váže na Pána a jeho činy: Pán vychází ze svého místa (1, 3); vysvobozený lid v prvním příslibení vychází branou v čele s Pánem (2,13); ze Siónu vyjde Pánova nauka (4, 2) a odtud vychází i dcera Siónu, aby ji Pán vysvobodil a vykoupil (4,10); v závěru knihy Pán vyvádí na světlo (7,9) a nakonec příslibuje zázraky jako při východu z egyptské země (7,15). Tedy i vyjití vladaře z Betléma – jehož původ je „odpradávná, ode dnů věčnosti“ (5,1) - patří k rozhodujícím událostem dějin Pána.

Časové pojmy „odpradávná, ode dnů věčnosti“ neoznačují vzdálenou minulost, ale sahají k původnímu Božímu času, ve kterém vládl Boží řád, což je představa dokonalého rajskeho života na začátku biblických dějin. Tím se poukazuje na výjimečnost nové Boží skutečnosti, se kterou se příslibení vladaře spojuje. Bude to něco tak nového, že se to váže na prvopočáteční ideální svět, a nebude to třeba obnovovat ani opakovat, protože bude konečným završením.

Malý dílek v rozsáhlé mozaice

Citované proctví (Mich 5,1) zapadá do velkého textového celku (Mich 4,1 - 5, 48), jehož tématem je siónská teologie s těmito tématy: národy putují na Sión, kde se dočkají proměny a univerzálního pokoje (4,1-5); nouzi, ale i záchranu, záchrana přijde jako pradávnych dní z malého Betléma, z něhož vzejde nový pastýř (4,8 - 5,5); Izraele (5,9-14).

Proctví o narození vladaře v Betlémě je tedy součástí rozsáhlého Božího plánu.

V židovském prostředí se naplnění proroctví spojovalo od začátku s příchodem Mesiáše. Historický moment naplnění proroctví, tedy příchod Mesiáše, však pro Židy zůstává sporný dosud; křesťané naplnění proroctví ztotožnili s příchodem Ježíše Krista na svět.

Křesťané si uvědomovali následující teologické pravdy spojené s proroctvím:

univerzální pokoj se nedosahuje násilím, ale utvoří ho Pánovo učení obsažené v Zákoně; pokoj je pokojem na zemi, ne mimo svět; Izrael přitom sehrál důležitou roli jako nositele uskutečňovatel tohoto učení.

Ve 2. kapitole Evangelia podle Matouše lze v pouti mudrců do Jeruzaléma vedených hvězdou vidět puto-

vání národů na Sión. Evangelista Lukáš zase událost putování národů na Sión spojil s událostí seslání Ducha Svatého v Jeruzalémě, když v 2. kapitole Skutků apoštolů píše, že cizinci srozumitelně slyší velké věci, které ohlašují apoštolové: „každý je slyšel mluvit svým jazykem“ (Sk 2,6).

Micheášovo proroctví o Betlémě zaznívá v kostelích v rámci liturgického čtení Mich 5,1 - 4 na Čtvrtou adventní neděli v roce C a na svátek Narození Panny Marie 8. září ve spojení s Ježíšovým rodokmenem (Mt 1,1 -16.18 - 23), čímž se klade Ježíšovo narození z Marie do souvislosti s celými dějiny spásy.

Vědět nestačí... až poklona postačí

Evangelista Matouš s oblibou cituje starozákonní pasáže z prorockých knih. Dělá to především v prvních dvou kapitolách svého evangelia, ve kterých mluví o Ježíšově narození a dětství. Micheášovo proroctví (Mich 5,1) uvádí v evangeliu takto: „*A ty, Betléme v judské zemi, nejsi vůbec nejmenší mezi judskými předními městy, protože z tebe vyjde vládce, který bude panovat mému izraelskému lidu.*“ (Mt 2,6). Tento citát vložil do úst velekněží a zákoníků, čímž zdůraznil, že i sami židovští představitelé za místo narození Mesiáše pokládali Betlém (srov. Jan 7,41-42, kde totéž tvrdí obyvatelé Jeruzaléma).

Na Matoušově citátu Micheášova proroctví je několik nápadných změn.

První změnou je chybějící označení „Betlém, Efrata“ - Matouš ho nahradil slovy „Betlém, země judské“ (doslovný překlad), čímž zdůraznil Mesiášův původ jednak z kmene Judy a také z judského Betléma přidaná slova „nijak ne“ účinně

v proctví zdůrazní, že nepatrný Betlém díky narození Krista nabývá zásadního významu.

Matouš doplnil text Micheášova proctví i o parafrázi řeči lidu k Davidovi, která zní: „*Ty budeš vévodou nad Izraelem*“ (2 Sam 5,2). Poukázal tím na roli Mesiáše vládnout nad Izraelem ne tyransky jako Herodes Veliký, ale podle Davidova způsobu – jako pastýř (srov. Mt 9,35 n.; 11,28; 21, 5).

Zprávu o narození Mesiáše v Betlémě dotváří v příběhu o putování mudrců i obraz rodičky; v Knize proroka Micheáše následuje bezprostředně za citovaným místem o Betlémě (Mich 5,3).

Matoušův citát Micheáše – který je centrální výpovědí scény o mudrcích před Herodem (Mt 2,1-12) - nepatří k „úvahovým citátům“, typickým pro Evangelium podle Matouše; proctví totiž neuvádí formulace: „aby se splnilo...“

Boží slovo proroka vyslovené ústy zákoníků a kněží zní indiferentě, protože přestože znají proctví o Mesiáši, lhotejně prohlíží znamení jeho příchodu, protože přestože znají proctví o Mesiáši, lhotejně prohlížejí znamení jeho příchodu. Hledat ho do Betléma

nakonec odešli pouze poutníci od východu, které na cestě za Kristem původně spolehlivě navigovala jen zjevená hvězda; v Jeruzalémě však slyšeli Bohem zjevené slovo, které upřesnlo hledané místo narození nového krále.

Teologicky upravené proctví Micheáše je pro mudrce jakýmsi „Božím GPS“ (dží-pí-es) – globálním lokalizačním systémem; je Božím určením místa narození Mesiáše ve svatých Písmech Izraele. Poznání – z Božího zjevení, které vlastní Izrael, mudrcům upřesnlo částečné, rozumové poznání o Mesiáši, získané sledováním hvězdy.

Pouť do rodiště Ježíše absolvují právě tito moudří muži, kterým Boží slovo pomohlo dorazit na přesné místo určení a poznat královskou hodnost Mesiáše. Dokonce i hvězda jim zazářila znovu, aby svou pouť mohli završit poklonou Božimu dítěti s dary hodnými krále. Nakonec se vrátili jinou cestou domů. Výraz „jinou cestou“ naznačuje nový rozměr jejich života – proměnu, kterou setkáním s Pánem tito „svatí pohané“ zakusili.

Starozákonní Micheášovo určené rodiště Mesiáše mudrcům zapadá v Evangelii podle Matouše do kontextu pouti pohanů na Sión, kde zažijí Boží proměnu, jak to prozřetelně předpověděl Micheáš v kapitolách 4-5 své knihy.

(podle KN)

Na místě, kde se narodil Boží Syn

Betlémská bazilika narození Ježíše Krista patří mezi nejposvátnější místa křesťanství. Každoročně ji navštíví statisíce poutníků.

V roce 386 přišel do Betléma sv. Jeroným (347 - 420), který přeložil Svaté písmo z hebrejštiny a řečtiny do latiny, a umožnil tak šíření Božího slova do tehdejší Evropy. Jeroným se v Betlémě ubytoval v jedné z podzemních jeskyní blízko místa narození Božího Syna. Bydlel tam 34 let a právě tam překládal Písmo svaté. Na snímku pohled na Betlém.

Zní to až neuvěřitelně, ale prvním papežem, který v novodobých dějinách navštívil Svatou zemi, byl Pavel VI. Betlém navštívil v roce 1964, na svátek Zjevení Páně, tedy 6. ledna, aby uctil místo narození Spasitele světa. Do Betléma přitom symbolicky – jako kdysi mudrci – přinesl i dar, a to vyznání víry ve vtělené Slovo, které na tomto místě přišlo na svět. V proslovu z betlémské Jeskyně Narození kromě toho celý svět vyzval, aby se přičinil o svobodu vyznávat i ve Svaté zemi víru, kterou přinesl Boží Syn svým narozením.

Před šedesáti lety, tedy přibližně v době, kdy Pavel VI. přednesl tato slova, tvořili křesťané ve městě, ve kterém se narodil Spasitel světa, ještě 70 procent jeho obyvatel. Dnes je jich v Betlémě jen asi 15 procent. Pro špatnou politickou a sociální situaci a diskriminaci se mnohé křesťanské rodiny postupně vystěhovaly do zahraničí, zvláště do zemí Latinské Ameriky.

Biblické Davidovo město

Betlém, který leží přibližně 7 km jižně od Jeruzaléma a dnes má přibližně 30 000 obyvatel, se v Písmu svatém poprvé zmiňuje v souvislosti se smrtí Ráchel, která zemřela při porodu druhorozeného syna Benjamína. Její manžel patriarcha Jakub ji pohřbil „na cestě do Efraty, tedy Betléma“ (Gn 35,19; hrobka se zmiňuje i v 1 Sam 10,2).

K Betlému se váže i jeden z nejkrásnějších biblických příběhů – o Noemi a její nevěstě Rút, která je prastarou matkou krále Davida. Rút totiž se svým manželem Bóazem dala život Obédovi, dědečkovi krále Davida, a oba se tak stali zakladateli slavného Davidova rodu (Rt 4,21).

David (10. stol. před Kr.) byl za krále pomazán právě v Betlémě (1 Sam 16). A prorok Micheáš asi 750 let př. Kr. v proctví vyzdvihl Betlém jako město, z něhož vzejde záchrana Izraele: „*A ty, Betléme Efratský, maličký jsi mezi judskými rody, z tebe mi vyjde ten, který bude vládcem v Izraeli; jeho původ je od pradávna, od věčnosti.*“ (Mich 5,1).

Betlém udělalo nade vše výjimečným v dějinách lidstva až narození Ježíše Krista, jak o tom vypráví nově zákonné Matoušovo a Lukášovo evangelium. Tam, tedy do Betléma, se mu přišli poklonit i mudrci od východu.

První baziliku dal stavět Konstantin

Stoupence křesťanství neboli žido-křesťany, z oblasti Betléma vyhnal spolu s ostatními Židy římský císař Hadrián, a to kolem roku 135 - po potlačení židovské vzpoury. Nad místem Ježíšova narození pak dal vysadit posvátný háj a postavit chrám pohanskému božstvu Adonisovi.

Situace křesťanů se změnila, až když císař Konstantin (272/273 - 330) v roce 313 Milánským ediktem zrovnoprávnil křesťanství. Když sv. Makarius, biskup Jeruzaléma (313 - 334), v roce 325 na ekumenickém koncilu v Nicei se smutkem poukázal na žalostný stav svatých míst ve své diecézi, císař Konstantin nařídil pohanský chrám zbourat.

Za vydatné podpory císařovy matky Heleny už rok poté začali nad místem Ježíšova narození práce na stavbě první křesťanské baziliky. Chrám byl posvěcen v roce 339.

Zvětšenou baziliku „ubránili“ mudrci

Jelikož v roce 529 Samaritáni při nepokojích baziliku poškodili, byzantský císař Justinián (483 - 565) ji dal opravit a zvětšit. Současný vzhled baziliky se od roku

540 prakticky nezměnil – až na několik menších úprav.

Baziliku Narození ušetřili dokonce i Peršané, kteří v roce 614 plenili Svatou zemi. „Zabránili“ jim v tom mudrci od východu na její fasádě – mozaika je totiž zobrazuje oblečené v perských šatech.

Přestože v roce 638 Arabové obsadili území, na kterém stojí Bazilika Narození, umožnili křesťanům navštěvovat toto posvátné místo. A nejen to. Protože muslimové ctí Ježíše – byť jen jako proroka – i jeho matku Marii – jako matku proroka -, dokonce sami od té doby přicházejí do baziliky modlit se.

Situace se pro křesťany zhoršila až za kalifa Hakima, který se dostal k moci v roce 1009 a začal jinověrce pronásledovat. Příchod křížáků v roce 1099 znamenal obrat k lepšímu.

Františkáni a vlastnický dekret *Status quo*

Když sultán Saladin v roce 1187 porazil křesťany, Betlém zůstal – až na krátká období příměří – pod kontrolou muslimů. V roce 1333 přišli do Betléma františkáni a přes tři sta let – až do roku 1637 - mohli udržovat baziliku a svobodně v ní slavit liturgii.

Ale spory mezi Katolickou a Řeckou ortodoxní církví o vlastnických vztazích k bazilice, které začaly v 16. století, způsobily, že v průběhu let přecházela z vlastnictví jedné do vlastnictví druhé komunity často v závislosti na toho, na kterou stranu se přiklonili muslimští vladaři.

Problémy částečně vyřešil v roce 1852 turecký dekret tzv. *Status quo*, který komunitám přesně určil, kterou část baziliky vlastní, i to, které části zůstanou ve společném užívání. Tento stav trvá dodnes, kdy se na správě baziliky podílejí tři křesťanské komunity: katolická, řecká ortodoxní a arménská ortodoxní.

(podle KN)

Vstoupit do baziliky se dá už jen skrze Bránu pokory

Původní průčelí baziliky ze 6. století po Kr. mělo tři vstupní brány. V roce 1500 však průčelí zazdili a ponechali jen nízký vchod, aby drancujícím vojákům zabránili vstoupit na koních až do baziliky. Dnes se vchod nazývá „Brána pokory“, aby návštěvníkům připomínala tajemství narození Božího Syna, před kterým se má člověk sklonit.

Pod dnešní dlažbou, která pochází z 19. století, je na některých místech patrná původní mozaiková dlažba z období císaře Justiniána (483 - 565).

Nejvzácnější hvězda na zemi a tři oltáře

Srdcem baziliky je Jeskyně Narození, do které se vchází ze dvou stran po bocích presbytáře. Jeskyně má délku 12,3 m, šířku 4,3 m a výšku 3 m. Když v roce 1869 jeskyni zničil požár, její stěny pokryly azbestovým obkladem.

Stříbrná 14-ramenná hvězda, označující místo narození Ježíše Krista, je umístěna pod Oltářem Narození, který patří Řecké ortodoxní církvi. Na hvězdě je latinský nápis: *Hic de Virgine Maria Iesus Christus natus est - Tady se z Panny Marie narodil Ježíš Kristus*. Čtrnáct ramen hvězdy symbolizuje 3 x 14 pokolení, která se zmiňují v Ježíšově rodokmenu.

Oltář jesliček, druhý ze tří v Jeskyni Narození, připomíná místo, kde leželo Dítě Ježíš a kde se mu klaněli pastýři.

Třetí z oltářů, Oltář Klanění se mudrců, připomíná událost, když se mu mudrci přišli poklonit a přinesli mu dary. Právě na tomto oltáři se slaví katolické mše svaté.

Jeskyně na liturgii

V podzemí se kromě Jeskyně Narození nacházejí ještě chodby a také další jeskyně, ve kterých si poutníci připomínají postavy a události spojené s Ježíšovým narozením, například Jeskyně sv. Josefa, Jeskyně neviňátek a Jeskyně sv. Jeronýma.

(podle KN)

Jesličky

Věděli jste, že Ježíšek v jeslích měl historický význam?

Nebyla to náhoda!

Většina lidí neví o jeslích, do kterých byl Ježíš umístěn.

Jesličky jsou samozřejmě krmítka pro zvířata, ale ve starověkém Izraeli byly vyrobeny z kamene, ne jako ty, které byste viděli v moderních stájích, nebo jak si je představujeme my, ze dřeva.

Jesle z kamene nejsou pohodlné, ale pro ochranu jsou ideální. Proto ti, co byli v této věci odborníci, tedy kněží, dávali svá novorozená jehňata do jeslí, aby je chránili.

Ale do jeslí nekládali každého beránka, jen ty dokonalé, bez poskvrny, obětované v chrámu při oběti za hříchy. A Betlém kde se Ježíš narodil, byl, jak víte, znám tím, že neposkvrněná jehňátka používali k obětování právě z této oblasti.

Tato jehňata na obětování musela být dokonalá, takže byla pevně zabalena do látky a uložena v jeslích, aby byla v bezpečí.

To je přesně důvod, proč se v příběhu o Ježíšově narození zmiňují jesličky jen na jednom místě:

„A toto vám bude znamením: Najdete děťátko zavinuté do plenek a uložené v jeslích.“ (Lk 2,12)

Pastýři jistě ihned pochopili tuto mocnou paralelu. Věděli, co znamená látka (plenky) a jesle! Toto dítě by bylo **DOKONALÝM BERÁNKEM BOŽÍM!** Mesiáš, který by obětoval svůj život za hříchy celého světa.

Nebylo to jen dítě zabalené v plenkách ležící v jeslích, byl to Boží syn: dokonalý, bez hříchu a svatý, pokorný, aby se stal dokonalou obětí a smířil nás s novou smlouvou s Ním.

Je to Beránkova krev, která nás očišťuje od každého hříchu.

(podle internetu)

Ukradené Vánoce

Francouzský filozof Gilles Lipovetský nazývá náš svět planetou konzumentů. Konzumujeme stále více služeb a konzumujeme je téměř všude. Komercializace téměř dokonale ovládla věci, zboží, kulturu, umění, čas, plazení, život i smrt. Svátky, které měly původně náboženský význam, se mění v nákupní slavnosti a konzumní hýření. Takovými se staly i Vánoce.

Původní a hlavní poselství Vánoc je v našem křesťanském světě známo: narození Ježíše v Betlémě pomohlo lidem, aby lépe poznali, kdo je vlastně Pán Bůh.

I předtím se Pán Bůh postupně dával poznávat lidem, ale nejlépe ho mohli poznat až v Ježíši Kristu. Dopis Hebrejcům o tom napsal: *„Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil Pán v minulosti k našim předkům skrze proroky. V této poslední době však promluvil k nám skrze svého Syna.“*

(Žid 1,1 - 2). A Jan ohlašuje nejkrásnější správu dějin: *„Slovo bylo u Boha a to Slovo byl Bůh... A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.“* (Jn 1,1 -14). A sv. Pavel v listu Titovi píše: *„Projevila se přece Boží dobrota, která přináší spásu všem lidem.“* (Tt 2,11). Tyto krásné pravdy o Bohu a jeho lásce popisují evangelisté Matouš a Lukáš v reálných časových souvislostech, okolnostech a místech. Bůh se zjevil v Ježíši jako malé dítě narozené v chudobě. Z počátku ho přijalo jen málo lidí. Až postupně, až později, až když Ježíš vstal z mrtvých, až když poslal apoštolům, až potom stále více a více lidí poznává, že v Ježíši přišel Bůh k nám a že v Ježíši je Bůh – Láska a že kdo zná Ježíše, zná i Boha.

Když křesťané prvních staletí pohanům říkali, že Boží dítě se narodilo v betlémském chlévě, bylo zavínuto do plenek a uloženo v jeslích, pokládali to za nemožné. Celsus, římský pohanský učenec, zvolal: *„Odneste ty plenky i ty jesle. To je nehodné Boha!“* Zdálo se mu, že Bůh musí přijít na svět ne jako malé, bezbranné dítě, ale jako dospělý vládce v paláci. Pohané dokázali chápat pouze velikost Boha a jeho majestát. Nedokázali však pochopit lásku Boha, který z lásky k lidem přišel na svět.

Pravé poselství Vánoc ohlašuje svatá Církev od začátku až do dnešních dnů. Dnes je to však ztíženo tím, že svět nám ukradl Vánoce a udělal z nich kolosální

instituci. Čím vším jsou dnes Vánoce? Staly se svátky pro obchod a reklamu. Celý rok jsme přes média napadáni, který výrobek je nejlepší, a poslední dva měsíce i v doprovodu vánoční hudby. Vánoční hudba zaznívá již několik týdnů v obchodních centrech, aby se prodalo co nejvíce zboží, neboť v adventním čase se rozhoduje o všem. Ne však o Bohu, ale o ziscích nebo celoročních ztrátách. Kdo nevydělá v těchto týdnech, prohrává. Pán Ježíš se narodil jako dítě v chudobě, která ukazuje, jak Bůh miluje lidi, a my jsme z chudoby udělali „zlatou horečku“ a instituci, na které se dá velmi dobře podnikat a vydělávat. S trochou ironie můžeme říci, že kdyby se dnes chtěl člověk ukrýt před takovými Vánoce, nemá šanci.

Jsou všude. Můžeme se ptát: Je v takových Vánocích ještě přítomen Bůh? Můžeme ještě říkat, že na Vánoce se zjevila Boží láska, aby změnila svět?

Různé Boží narození

Vedle obchodní náplně Vánoc existují i jiné projevy, které jsou více nebo méně vzdálené od podstaty Vánoc. Nabízí se nám jakýsi katalog různých typů Božího narození.

Je to Boží narození folklórní, které betlémskou událost interpretuje folklórními, tradičními a jinými projevy. Ony samy o sobě nejsou špatné, často jsou i projevem víry a křesťanské kultury našich předků. Jsou-li však jediným prožíváním betlémských událostí, nejsou schopny přivést lidi k Ježíši do Betléma. Folklórní narození doplňuje umělecké, když se v adventním a vánočním čase prezentují velká umělecká díla hudebních mistrů z minulosti a přítomnosti. Jsou to skvělá díla, která slaví Boží dítě, ale ono se nenarodilo jen proto, abychom měli krásné kulturní zážitky při hudbě, stromku a svíčkách.

Často se setkáváme i s emocionálním prožíváním Božího narození. Charakterizuje ho sentimentalita, dětinství, tesknota, projevy dobroty, mlhavého citu lásky, tolerance a altruismu. Ale po svátcích mnozí tuto skořápku hned strhnou, vždyť přece život je drsný a nedá se žít jen s projevy dobroty.

I snobi mají své Boží narození. Pobyty na luxusních vánočních dovolených demonstrují, že skutečné Boží narození je nezajímá. Drží se zásady – co nejdál

od svých, aby mohli manifestovat svou odlišnost od masy.

Je také Boží narození intelektuálů, kteří interpretují původ vánočních svátků jako náhradu za slavnosti, které byly v dávnověku oslavou zimního slunovratu. Nabízejí různé historické a sociologické analýzy, kterými porovnávají rozdíly mezi různými kulturami a tradicemi spojené s mnoha aspekty lidové zbožnosti. Existuje také mediální Boží narození. Jednotlivé televize právě o vánočních svátcích ukazují, co si mohou dovolit, co mohou lidem nabídnout, aby je přiblížili k obrazovce. Často je to i za asistence mnoha umělců, kteří ukazují svou dobrotivou tvář.

I politici mají své politické Boží narození. Při svíčce a stromku říkají spoluobčanům krásná přání, avšak bohužel moc se nepřičiní, aby se i splnili.

Oblíbeným je také Boží narození pod znamením zbožnosti. Mnozí křesťané si uvědomují svou příslušnost k Církvi, a tak to chtějí ukázat alespoň o svátcích. Řeknou, že bez půlnoční by nebyly Vánoce, že je to dojmavé vyslechnout si v chrámu Tichou noc, že je dobře někdy vypadat jako křesťan.

Spousta světla

Prorok Izaiáš předpovídá narození Božího Syna tímto viděním: „Lid, co kráčí ve tmách, spatří velké světlo; nad těmi, kdo bydlí v zemi temnot, zazáří světlo“ (viz 9,1).

Dnes, když myslíme na temnoty, vztahujeme to spíše na energetické selhání. Vždyť na Boží narození se zapalují zářivá světýlka na cestách, náměstích a v obchodech. Jsme spokojeni, neboť všude kolem nás je mnoho světla. Nedokážeme

si přiznat, že jsme v temnotách, kdy každý den zazáří televizor, aby nás obdaroval pravidelnou porcí obrazů, když nám byt osvěcují rozličné typy svítidel, když můžeme stát při vysvícených a blýskajících se výlohách.

Těžko je přiznat, že „chodíme v temnotách“, když můžeme studovat a přijímat nové poznatky ve svých profesích, když máme vše na webu, když se nám nabízí mnoho úspěšných mužů a žen, kteří nám říkají, jak se staneme bohatými a šťastnými.

Obklopujeme se dokonce světlem přicházejícím z exotického osvětlení, původem z Orientu: rozmanité filozofie, náboženské praktiky, rady pocházející z orientálních moudrostí, transcendentální meditace a poslech nějakého slavného guru. Čas od času dobře padne i několik rad z astrologie. K tomu ještě dlouhé děsivé diety, o kterých dávní asketové ani nesnili. A tak máme pocit, že svůj život dostatečně prosvětlíme.

Izaiáš však mluví o jiném světle, o světle, které pochází od Boha. Chce nám říci, že všechna jiná světla, jakkoliv mohou být příjemná, nakonec způsobí jen slepotu. Ale dnešní člověk nedokáže zhasnout všechna jiná světla a nepřizná si slepotu, nezažije úplnou radost ze světla z Betléma.

Nemáme místo

Evangelista Lukáš napsal: „... I porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plenek a uložila do jeslí, neboť pro ně nebylo místa v hostinci“ (Lk 2, 7).

Na našich ulicích, v našich obchodech, dokonce v našich domech ozdobených na Boží narození může být všechno. Dokonce to může mít i nějaké spojení s Ježíšem. Ale při všech starostech se může stát, že jsme mu zapomněli nechat místo. Ježíš přichází a odchází, musí hledat místo kdesi jinde. V celém našem vánočním zmatku i on jakoby bloudil. On nás nemůže najít a my neumíme najít jeho. I proto naše Boží narození nemusí mít nic společného s jeho narozením. Ježíš se spokojil se chlévem, ale my jsme ho vzali i odtamtud. Zaujali jsme jeho místo. Vzali jsme opravdovou slámu, abychom tam položili pozlacenou. Zkonstruovali jsme krásné jesličky a vkládáme do nich naši prázdnotu a různé zbytečnosti.

Kdyby Ježíš skutečně zavítal do našeho domu, kdyby skutečně přišel, možná v podobě nějakého bezdomovce, uprchlíka, staříka, nemocného, bývalého vězně a chtěl by se zúčastnit našich Vánoc, bylo by pro mnohé lidi Boží narození nepřijemnou zkušeností. Skutečné jesličky nejsou ty, které máme u stromku nebo v kostele, ale ty, které si musíme ještě zhotovit, když otevřeme dveře našeho srdce a přijmeme někoho, kdo potřebuje naši pomoc.

Slyšet pláč

První živý betlém vytvořil v italském městě Greccio sv. František z Assisi, který měl velmi rád svátky Božího narození. Jednou svým spolubratrům vyprávěl příhodu z dětství: „Když jsem byl malý chlapec, přišel do Assisi na Vánoce velmi učený teolog. Vystoupil na kazatelnu a spustil nekonečně dlouhou řeč o nesmírném a nepochopitelném tajemství věčného Božího Slova. Mně se všechno v duchu zamlžovalo. Ničemu jsem vůbec nerozuměl. Už jsem to nevydržel a zakřičel jsem do ticha kostela: ‚Mistře, mlč už konečně, ať slyšíme plakat Ježíše v jeslích!‘ Když jsme se vrátili domů, táta mi dal pár facek. Ale máma mi potají dala své požehnání.“

I nám se může stát, že necháme-li si ukrást Vánoce, neuslyšíme „plakat Ježíše v jeslích“.

(podle KN)

Svatou noc mají i jiná náboženství

Tichá noc, svatá noc... Mnozí z nás přirozeně předpokládají, že „svatá noc“ je něco specificky křesťanského. Při hlubším pohledu však zjistíme, že „svatou noc“ znají i jiná náboženství.

Proč hraje noc tak důležitou roli při vzniku velkých náboženství? S čím souvisí? Denní světlo umožňuje rozlišit, co je nahoře a co dole. Nebe a země jsou opticky odděleny. V noci však splývají, prostor se sjednocuje. A tento moment souvisí s náboženským zkoumáním. Tak jako se v noci nebe „sklání“ k zemi, tak se Bůh sklání ke světu. Bůh a člověk se náhle dotýkají, transcendentní a imanentní splývá. Noc se proto může stát pro nábožensky citlivé lidi zvláštním časem. Není proto náhodou, že se některé noci mohou stát svatými.

Gautama Buddha

Ti, kdo se v květnu vydají na delší dobu do zemí, jako je Srí Lanka, Myanmar, Nepál nebo Thajsko, si nenechají ujít Fersakh. Jedná se o nejdůležitější svátek théravádového buddhismu, kam tyto země patří. Říká se mu také „tříkrát svatý“. Podle tradice buddhisté v tento den oslavují Buddhovo narození, jeho probuzení v severoindické Uruvele a realizaci nirvány – jeho vystoupení z koloběhu bytí

a vstup do stavu zániku. Jinak je tomu v oblasti mahájánového buddhismu, který se rozvíjel v období od 1. do 5. století například v Číně a Japonsku. Tam se tři události Buddhova života slaví ve třech různých dnech.

Pro buddhisty tedy není klíčovou událostí Buddhova života jeho fyzické narození, ale jeho znovuzrození. O Buddhově narození vzniklo mnoho legend a mýtů. Samotný počátek jeho života měl ukázat, že jeho původ přesahuje dějiny. Říká se, že Buddha sestoupil z „nebe spokojenosti“, zůstal v matčině lůně a pak se narodil. Již buddhistická tradice 2. století př. n. l. zná obrazné znázornění nadpřirozeného početí, jakéhosi zplození duchem. Buddha vstupuje do lůna své matky v podobě bílého slona, kde se probouzí nebo sní, a pak se opět vynořuje. Událost je doprovázena světelným jevem, jasně s kosmickou dimenzí. A slon? Symbolizuje sílu a moudrost novorozence. Nadpřirozené početí, plození bez pozemského otce? To je od počátku symbolem dokonalé duchovní čistoty Buddha bez poskvrny tělesné touhy, která je v buddhismu chápána jako kořen veškerého utrpení. V matčině lůně je Buddha uložen ve zdobené kazetě podepřené dvěma sloupy. Nic pozemského ji nemůže poskvřit. Přichází na svět s naprostou zdravostí a dokonalým poznáním. Legendy o jeho narození jsou spojeny s mnoha zázraky. Podle nich bylo jeho pozemské tělo pouze zdánlivé a stupně jeho vzdělání jako muže z rodu Šákjů mají sloužit pouze jako prostředek výchovy, aby i obyčejní smrtelníci mohli jít cestou osvícení a jednoho dne se vymanili z kruhu znovuzrození.

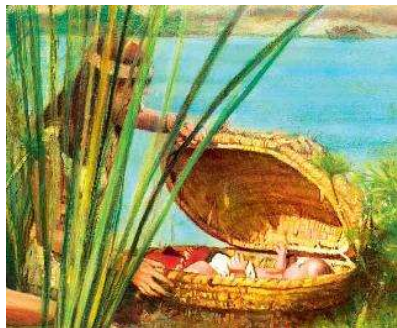
Podle tradice dosáhl Buddha osvícení v noci v Bódh Gáji pod fikovníkem. Po třech probdělých nocích v hlubokém pohroužení dosáhl „nejvyššího dokonalého osvícení a trojího poznání“. Buddhistická tradice přisuzuje noci zvláštní význam. Není to již obyčejné kouzlo, které lze vyměnit za jiné. V Buddhově příběhu je noc dobou nejhlubšího poznání lidí. Buddhovo vyprávění představuje noc jako okamžik objevení pravého poznání světa.

Ať už buddhisté slaví tuto noc v květnu nebo v prosinci, děkují za cestu, kterou jim Buddha ukázal. Proto jsou Fersakh nebo Den Bodhi svátky obdarování. Nezapomíná se na chudé, potřebné a poutníky a pořádají se světelné průvody. Uvěznění ptáci jsou osvobozeni, což symbolizuje snahu vymanit se z koloběhu znovuzrození. V tento den se lidé snaží získat náboženské zásluhy. V Thajsku, Myanmaru nebo na Srí Lance se v tento den oblékají do prostých bílých šatů

a kážou nebo poslouchají kázání ve vyzdobených chrámech. V Nepálu je tento den státním svátkem, na Srí Lance si lidé posílají přáníčka.

Noc exodu: Mojžíš

Jinak je tomu v judaismu, který nehlásá mystické ponoření a osvětlení, ale božské zjevení zprostředkované proroky. Proto se judaismus ještě více zabývá zje-

vením zakladatele, kterému lze věřit i v historii. Mojžíš není transcendentní, je to konkrétní lidská postava. Biblická kniha Exodus pochází z kmene Lévi žijícího v Egyptě v době, kdy egyptští vládcí začali potírat své izraelské poddané, protože se obávali rychlého množení národa. Když už přísné otroctví nestačí, vydá jeden z egyptských faraonů cynický příkaz zabít všechny novorozené hebrejské chlapce jejich vhozením do

Nilu. Naživu mají zůstat pouze dívky (srov. Ex 1,22). Jak ale může matka zabít vlastní dítě? Mojžíšova matka vloží novorozence do papyrusového koše potřeného asfaltem a smolou a pošle ho po Nilu v naději, že se zachrání. A nejenže se tak stane, naděje je překonaná: dítě objeví faraonova dcera a plna soucitu se ho ujme (Ex 2,1-10).

Vidíme, že zázrak se neděje při Mojžíšově narození, jako tomu bylo v případě Buddhy, ale spočívá v přežití dítěte – při „druhém narození“. Je třeba přiznat, že tento zázrak je nesrovnatelně skromnější než v Buddhově případě. A to je důvod, proč se židovská tradice omezuje na jediné základní Boží zjevení: dítě ohrožené smrtí může přežít, dokonce může být vychováno na dvoře vrahů. Právě to Mojžíše připravuje na jeho budoucí poslání. Bůh má pro toto dítě naplánováno něco mimořádného. Jeho záchrana je příslibem do budoucna. A tou budoucností je: záchrana národa z egyptského otroctví, exodus!

Opět motiv noci. Je to noc před exodem, před Paschou, v níž se Izraelité připravovali na odchod z faraonovy země. Je to noc zrození: Izrael se stává národem. Tato událost je tak důležitá, že si ji Židé na celém světě připomínají na začátku Pesachu při sederové večeři. Všude tam, kde se sejdou židovské rodiny dodržující předpisy, se koná zvláštní rituál. Hlava rodiny, oblečená do bílého roucha velekněze, pronáší kiduš a děkuje Bohu. Izrael je požádán: „Tento týden řekni svému synovi: To je to, co pro mě udělal Hospodin, když jsem vyšel z Egypta“ (Ex 13,8). Nejmladší z rodiny položí tradiční otázku: „V čem se tato

noc liší od jiných nocí?“ Odpověď zní: „Každou noc jíme kvašené i nekvašené chleby, tuto noc jen nekvašené chleby; každou noc jíme všechny druhy bylin, tuto noc jen hořké byliny...“.

Židovská tradice se výrazně liší od buddhistické, protože nepovažuje noc za dobu osvětlení, ale za dobu čekání – očekává konec otroctví. Tóra představuje noc jako čas naděje, a nejen konec nevědomosti, ale také konec nesvobody. Zejména křesťané mají zvláštní důvod připomínat si tuto noc, kterou používal i Ježíš, když slavil Poslední večeři a označoval se za obětního Beránka. A tak křesťané a Židé zůstávají navždy spojeni. Ježíše nelze pochopit bez porozumění dějinám Izraele.

Noc zjevení a narození Mohameda

Také muslimové znají „svatou noc“. Stejně jako v judaismu nemá nic společného s narozením proroka, ale se zrozením Koránu, počátkem prorokova zjevení. Podle muslimské tradice je tento počátek zachycen v krátké devatenáctiveršové sůře 96. Slaví se vždy v posledních dnech postního měsíce ramadánu a tento svátek, popsáný v sůře 97, je jedním z největších islámských svátků. Podle ní je to nejen noc osvětlení a osvobození, ale také noc Božího zjevení lidstvu.

V islámu je tedy tato noc zvláštním časem otevřenosti člověka pro příchod božského.

Pokud jde o narození proroka Mohameda, v Koránu o něm není ani zmínka. Říká se v něm pouze, že velmi brzy ztratil otce a matku, ale nic o datu nebo roku. Stejně jako u Buddha a Mojžíše není kladen důraz na jeho fyzické narození, ale na jeho duchovní zrození. Rozhodující je povaha zrození, které je považováno za znovuzrození. To se podle sůry 96 odehrálo v roce 610. Korán navíc od začátku do konce zdůrazňuje čistě lidskou povahu proroka a odmítá cokoli, co by z něj dělalo nadpřirozenou nebo polobožskou bytost.

Ježíšovo narození v Koránu

Vánoční příběh Ježíšova narození je v Koránu popsán mimořádně podrobně. Stejně jako v Novém zákoně v Matoušově a Lukášově evangeliu jsou v Koránu

dva texty, súra 3 a súra 19. V nich se píše o narození Ježíše Krista. Událost je zaznamenána bez většího úvodu. Pouze súra 19 připravuje věřící a posluchače její jméno je totiž Marie, arabsky Maryam. Ježíšovo narození je v ní popsáno následovně:

16. A připomeň v Knize také Marii, když vzdálila se od své rodiny do místa východního
17. a spustila závěs mezi sebou a jimi, A poslali jsme k ní ducha Svého a zjevil se jí v podobě smrtelníka dokonalého.
18. I zvolala: „Utíkám se před tebou k Milosrdnému — kéž i ty ses bál Jeho!“
19. Pravil: „Já posel jsem Pána tvého, abych ti daroval chlapce čistého.“
20. Pravila: „Jak bych mohla chlapce mít, když se mě nedotkl smrtelník žádný a já nejsem ženou nepočestnou!“
21. Odpověděl: „Staniž se tak, neb Pán tvůj pravil: Toto je pro mne snadné, a věru jej učiníme znamením pro lidi i milosrdenstvím od Nás seslaným, a je to již věci rozhodnutou!“
22. A otěhotněla dítětem a uchýlila se s ním na místo vzdálené.
23. A zastihly ji bolesti poblíže kmene datle palmové a zvolala: „Ach, kéž bych byla raději již dříve zemřela a upadla v zapomenutí úplné!“
24. I zavolal na ni zpod jejích nohou: „Nermuť se, vždyť Pán tvůj dal pod tebou téci říčce plynulé,
25. a zatřes kmenem palmy nad sebou a spadnou k tobě datle čerstvé a uzralé! Jez a pij a buď myslí radostné! A až spatříš ze smrtelníků někoho,
26. rci: „Přislíbila jsem púšť Milosrdnému a nebudu dnes mluvit na člověka žádného!“
27. Pak přišla s ním k lidu svému, nesouc jej. I zvolali: „Marie, tys věru provedla věc neslýchanou!“
28. Sestro Árónova, otec tvůj nebyl mužem špatným ani matka tvá nebyla nepočestnou!“
29. A ukázala Marie na chlapce. I pravili: „Jak máme mluvit s někým, kdo ještě v kolébce je děckem?“

30. A promluvil chlapec: „Já služebníkem Božím jsem, On dal mi Písmo a učinil mne prorokem.
31. A učinil mne požehnaným, ať kdekoliv dlítí budu, a modlitbu a almužnu, co živ budu, mi poručil
32. a také úctu k matce své; a ani násilníkem, ani bídňíkem mne neučinil.
33. A dal, aby mír byl se mnou v den, kdy jsem se narodil, i v den, kdy zemřu, i v den, kdy k životu budu zas probuzen.“
34. Takový je Ježíš, syn Mariin, podle slova pravdivého, o němž oni pochybují jen!

Když porovnáme křesťanské a muslimské texty o narození Krista, najdeme cenné společné rysy, ale také důležité rozdíly. Nový zákon i Korán spojují

Ježíšovo narození s působením Boha Stvořitele. Korán naproti tomu vkládá novorozenému Ježíši do úst útěšná slova pro jeho matku. Dalším společným rysem je důvěra v Boží stvořitelskou moc. V Novém zákoně čteme: „Neboť u Boha není nic nemožného“ (Lk 1,37), v Koránu: „Je to kvůli mně“ (súra 19,21). Obě zprávy považují Ježíše za Boží

stvoření, narozeného z panny, což ho odlišuje od všech ostatních proroků. Konečně se také shodují v tom, že Ježíš je mužem míru poslaným Bohem.

Jaké jsou rozdíly? V křesťanské tradici je Ježíšovo narození zasazeno do dějin spásy s vyvoleným národem Izraele. Ježíšův příchod je pro Izrael novým duchovním začátkem, znamením obrácení. Nový zákon uvádí důležité historické podrobnosti – čas a místo narození, zatímco Korán žádné neuvádí. Pro křesťany je Ježíšovo narození konečným naplněním, vyvrcholením Božího příklonu ke svému lidu. V Koránu je Ježíš něčím výjimečným, ale je pouze jedním z Božích znamení. Pro křesťany se Boží slovo v Ježíši stává člověkem, v islámu se Boží slovo v Koránu stává knihou.

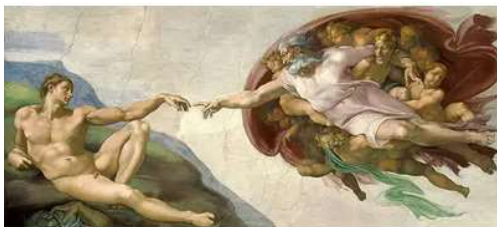
(podle KN)

Bůh Stvořitel, který udržuje se stvořením vztah

Dnes se mnoho mluví o zachování stvoření pro budoucí generace, jako by pojem stvoření prožíval určitou renesanci. Paradoxně však, čím větší zájem je o stvoření, tím menší o Stvořitele.

V německy mluvících zemích znají slůvko *Nach-haltigkeit*, tedy termín, který vystihuje úsilí člověka, jak zacházet se stvořeným světem, s životním prostředím, aby vydrželo pro následující generace co nejzachovalejší. Máme se tedy radovat, že pojem stvoření se znovu objevuje v diskusích? Při pozornějším sledování takových diskusí člověk přijde na to, že tento pojem je jakoby vyprázdněný, bez teologického obsahu. To konstatoval i německý teolog a kardinál Leo Scheffczyk, když řekl: „Nově vzniklý a preferovaný pojem stvoření je bez křesťanského a teologického obsahu.“ O to více se používá pojem stvoření v neutrálním významu, ale vždy tak, že chce zdůraznit to pozitivní ve světě, co člověk nechce zničit, protože na to nemá právo.

Když si člověk domýšlí, je to vždy tragédie

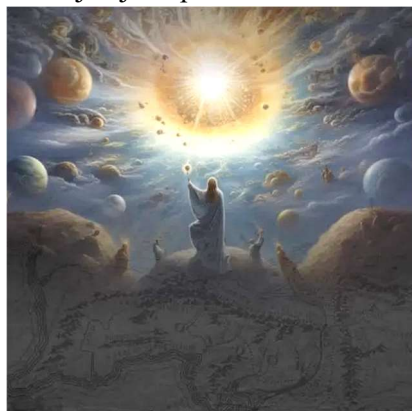
Mnohem méně se však mluví o samotném Stvořiteli. Velký zájem je o stvoření, ale absolutní nezájem o Stvořitele. To může vést až tak daleko, že se „stvoření bez Stvořitele“ absolutizuje a zbožšťuje – na Západě jsou již známy ekologické sekty (Öko-Sekten), které si vytvářejí jakýsi „zelený obraz o světě“ a přicházejí k protichůdným závěrům: například kočka ano, dítě ne. Pes ano, ale dítě ne. Třídění odpadu až do extrému, ale žádný problém s potratem a s plodem, který se „zpracovává“ jako biologický odpad. Všude, kde se stvoření samo o sobě zbožšťuje, hrozí nebezpečí, že se stane bohem nebo přinejmenším bůžkem. Pro toho, kdo nevidí za stvořením Stvořitele, je stvoření samostatným objektem.

Křesťanský pohled na stvoření je především vyznáním a vírou ve Stvořitele. Svět je jen jeho dílem, jeho stvořením. Když jako křesťané mluvíme o Stvořiteli, vyznáváme zároveň víru v jednu osobu a v jeden skutek. Petrus Lombardus († 1160) nedal svému prvnímu traktátu název O stvoření, ale o Stvořiteli. První

článek velkého (nicejsko-cařihradského) vyznání víry je vyznáním a vírou v osobu, ne ve věc: *Credo in Deum Creatorem*, tedy Věřím v Boha Stvořitele. Bez pohledu na Boha Stvořitele se člověk nikdy nevypořádá, byť i ekologicky, se stvořeným světem. Když lidský egoismus a zájem jednotlivce dostanou moc a prostor, je to vždy pro člověka tragédií. Když si člověk začne namýšlet, že se nemusí nikomu a za nic zodpovídat, ani té nejvyšší a poslední instanci, kterou je Bůh, skončí to dřív nebo později fiaskem.

Stvoření není událostí okamžiku

Když mluvíme o Stvořiteli a o stvoření, hrozí nám nebezpečí, že budeme chápat Boha jen jako příčinu stvoření v určité době či bodu. Nesprávné je pod stvořením

chápat jen to, co Bůh stvořil na počátku časů. Stvoření se nechápe pouze jako stvořitelský akt. Když mluvíme o stvoření skrze Boha Stvořitele, tak to nevnímáme tak, že Bůh jakoby odpískal fotbalový zápas a pak se posadil na tribunu. To je v podstatě nesprávné chápání deismu. Bůh je v něm jakoby vznešený konstruktér či plánovač světa a dějin, který na začátku sice všechno stvoří a povolá k bytí, ale pak se od svého stvoření stáhne.

Klasická teologie proto vždy rozlišovala mezi *creatio actualis* (stvořitelský akt na počátku) a *creatio continua* (pokračující stvořitelské účinkování Boha). Především pro sv. Tomáše Akvinského († 1274) bylo velmi důležité, že Bůh se se svou stvořitelskou mocí nikdy neodtáhl od svého stvoření, ale že nekonečný Bůh měl neustále aktivní vztah se svým dílem - konečným stvořením. Je-li Bůh Stvořitel, znamená to také, že on ustavičně působí, že jeho vztah ke světu nikdy nepřestává. V současné teologii se používá pojem vztahu a stvoření se popisuje jako nepřetržitý vztah Boha ke světu a naopak, tedy jako kontinuální vztah světa/stvoření k Bohu, svému Stvořiteli, který je počátkem, původcem.

Starozákonní víra v Boha Stvořitele

Víra v Boha Stvořitele je něčím podstatným a centrálním ve Starém zákoně. Bůh je jako Stvořitel svými činy aktivní. Taková víra je pro židovskou religionistiku pravá a vyskytuje se v celém Starém zákoně.

Zajímavé je, že hebrejské slovo *bara* znamená stvořit a ve Starém zákoně se vyskytuje 47krát. Podmětem tohoto slovesa je výlučně Bůh. Víru v Boha Stvořitele a jeho všemohoucnost popisuje především prorok Izaiáš a žalmy. Ty jsou oslavou Stvořitele a Vykupitele.

„Veleb, duše má Hospodina! Hospodine, můj Bože, jsi nad míru velký! Velebností a vznešeností ses oděl, světlem se halíš jako pláštěm.“ (Ž 104,1-2).

„Hospodine, náš Pane, jak podivuhodné je tvé jméno po celé zemi, svou velebností převyšils nebesa!“ (Ž 8,2).

„Nebesa vypravují o Boží slávě a dílo jeho rukou zvěstuje obloha. Den dni o tom podává zprávu, noc noci sděluje poučení.“ (Ž 19,2-3).

Toto starozákonní přesvědčení potvrzuje i První vatikánský koncil (1870): „Prvotním cílem stvoření je Boží sláva.“

Novozákonní aspekty nauky o stvoření

Nový zákon osvětluje víru a horizont Starého zákona, ve kterém je Bůh suverénním stvořitelem a udržovatelem světa. Celkově se Nový zákon nezabývá otázkou, jak se stvoření událo. Spíš ho zajímá to, že stvoření je prostor, ve kterém se odehrává vztah Boha s člověkem. Tento vztah je od počátku stvoření konkrétním vztahem, to znamená, že tím, že svět stvořil Bůh a on zůstává jediným Bohem, dal mu i svůj přirozený řád.

Například nerozlučitelnost manželství (srov. Mt 19,4-12 a Mk 10, 6-12), kde se říká, jak k Ježíšovi přišli farizeové s otázkou, zda člověk smí propustit svou manželku. A Ježíš vyzdvihuje prvotní Stvořitelův řád: *„Mojžíš vám dovolil rozvod se ženou pro tvrdost vašeho srdce, ale na začátku to tak nebylo.“* (Mt 19,8). Pro člověka platí, že ať je věřící, nebo nevěřící, že svou svobodu chápe v mezích přirozeného řádu. Autonomie člověka je vždy relativní autonomií, protože je vždy ve vztahu k přirozenému řádu Stvořitele.

Logos, Slovo jako princip stvoření

V Janově prologu se mluví o slově: *„Všechno povstalo skrze něho a bez něho nepovstalo nic z toho, co povstalo“* (Jan 1, 3). Výraz *logos*, hebrejsky *dabar*, vyjadřuje slovo i čin či skutek zároveň. Tento pojem je velmi důležitý již při

samotném stvoření světa, neboť Bůh stvořil všechno svým mocným slovem. Bez něho se nic neuskutečňuje, a to už při samotném stvoření. Proč? V první kapitole Janova evangelia jde o to, jak se Slovo stalo tělem. Logos už je svět tvořící Slovo, to znamená, že svět by bez něho neexistoval. On „přišel do svého vlastního“ (Jn 1,11), aby byl alespoň pro ty, kteří ho přijmou, světlem a životem.

Kristus je prostředníkem stvoření

Dopis Kolosanům odráží situaci Společenství v Malé Asii, kde Pavel působil jako misionář. Přibližně v roce 61 po Kr. bylo ve Frýgii silné zemětřesení a následky tohoto zemětřesení – strach, nejistota, celkové znepokojení – se odrážejí v jeho listu. V takové situaci se lidé přikláněli k pohanským praktikám, kterými chtěli zmírňovat strach. V tomto společenství existovala určitá forma synkretismu. To vše označuje svatopisec jako filosofii: „Dejte si pozor, aby vás nikdo nezotročil (tak zvanou) filosofii – je to jen klam a mam. Jsou to samé nauky lidské, (které se opírají) o prvopočátky světa, ne o Krista.“ (Kol 2, 8). Jelikož se v Kolosách začaly uctívat různé živly světa a kosmické síly, je podle listu důležité zdůraznit, že v Kristu přebývá veškerá plnost božství. I hymnus první kapitoly zobrazuje Krista jako Pantokratora: „On je věrný obraz neviditelného Boha, dříve zrozený než celé tvorstvo. V něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi, ... Všecko je stvořeno skrze něho a pro něho. Kristus je dříve než všechno ostatní a všechno trvá v něm“ (Kol 1, 15-17). Podle tohoto hymnu je Kristus, který obětoval svůj život na kříži, původcem stvoření i eschatologickým cílem. Všechno je stvořeno skrze něho, pro něho a v něm.

Nakonec i List Židům představuje Krista jako původce či prostředníka stvoření: „Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil Pán v minulosti k našim předkům skrze proroky. V této poslední době však promluvil k nám skrze svého Syna. Jeho ustanovil dědicem všeho a skrze něj také stvořil svět. On je odlesk jeho (božské) slávy a výrazná podoba jeho podstaty, on všechno udržuje svým mocným slovem. Když vykonal očistu od hříchů, zasedl na výsostech po pravici (Boží) velebnosti“ (Žid 1,1-3).

(podle KN)

Vánoční litanie

Pane, smiluj se.

Kriste, smiluj se.

Pane, smiluj se.

Bože, náš nebeský Otče,

Bože Synu, Vykupiteli světa,

Bože Duchu Svatý,

Bože v Trojici jediný,

Ježíši, Slovo od věčnosti zplozené, *smiluj se nad námi.*

Ježíši, Slovo v čase tělem učiněné,

Ježíši, Mesiáši Otcem slíbený,

Ježíši proroky předpovídaný,

Ježíši počatý z Ducha Svatého,

Ježíši z Panny Marie narozený,

Ježíši, jednorozený Synu Otce,

Ježíši plný milosti a pravdy,

Ježíši, Bože silný a nesmrtelný,

Ježíši, Synu Boží a Synu člověka,

Ježíši v chudobě betlémské stáje narozený,

Ježíši přivítaný chvalozpěvy andělů,

Ježíši velebený jako dárce pravého pokoje,

Ježíši bdícím pastýřům andělem zvěstovaný,

Ježíši v městě Davidově nalezený,

Ježíši poznáný jako Spasitel světa,

Ježíši zástupy andělů chválený,

Ježíši, pravé Světlo, každého člověka osvěcující,

Ježíši, Slovo věčné mezi námi přebývající,

Ježíši zrozený, abys zrušil kletbu a dal požehnání,

Ježíši zrozený, abys vzal na sebe naše nepravosti,

Ježíši zrozený, abys nás vyučil v pravé víře,

Ježíši zrozený, abys v nás posílil důvěru v Boha,

Ježíši zrozený, abys v nás rozničil lásku,

Ježíši zrozený v „Domě chleba”, abys nás živil chlebem života,

Ježíši zrozený v ovčíně, abys nás pobloudilé ovce v Církvě shromáždil,

Ježíši zrozený, abys nám v Církvě zanechal prostředky ke spáse,

Ježíši zrozený, abys slávu Otce rozmnožil po celé zemi,

Pane, smiluj se.

Kriste, smiluj se.

Pane, smiluj se.

smiluj se nad námi.

Ježíši zrozený, abys lidem dobré vůle svůj pokoj zanechal,
Ježíši zrozený, abys zcela vůli svého Otce rozmnožil po celé zemi,
Ježíši zrozený, abys nás naučil plnit vůli svého nebeského Otce,
Ježíši zrozený, abys nám otevřel nebeskou bránu,
Ježíši, pro tajemství svého vtělení,
Ježíši, pro své milostiplné zrození,
Ježíši, pro poctu Tobě anděly a pastýři vzdanou,

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, *smiluj se nad námi.*
Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, *smiluj se nad námi.*
Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, *smiluj se nad námi.*
Pane, smiluj se. *Pane, smiluj se.*
Kriste, smiluj se. *Kriste, smiluj se.*
Pane, smiluj se. *Pane, smiluj se.*

Hymnus:

Kriste, světa Spasiteli,
než se hvězdy rozhořely,
Tys už v slávě, kráse a moci
od věků byl roven Otci.

Ač Syn Boží pravý,
Světlo od věčnosti,
pro nás přišel, aby nám byl bližší.
Vzal na se z lásky naše lidství.

Pojďme, pokloňme se Ježíši!
Pěj, sbore andělský,
radostně a zvučně, ať zní vždy tvou chválou nebe nejvyšší:
Bud' Bohu Otci sláva na výsosti.
Pojďme, pokloňme se Ježíši!

Amen, Pane nejdražší,
jenž jsi nyní přišel na svět od Otce, Ježíši,
Tobě dobrořečíme za spásu, bud' na věky chválen.
Pojďme, pokloňme se Ježíši! Amen.

Slovo se stalo tělem

a přebývalo mezi námi.

I viděli jsme slávu jeho,

slávu Jednorozeného od Otce

plného milosti a pravdy.

Sláva na výsostech Bohu

a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

Modleme se:

Dej, prosíme, všemohoucí Bože, aby Tvůj jednorozený Syn, který se narodil v lidském těle, vyvedl nás z otroctví hříchu a obdařil svobodou Tvého synovství.

Všemohoucí Bože, který jsi ustanovil radostné vánoční svátky, abychom si vděčně připomněli narození Tvého Syna z nejblahoslavenější Panny Marie: Dej nám, prosíme, tu milost, aby tento náš milý Spasitel zavítal ve svatém přijímání i do našeho srdce očištěného pokáním a vytvořil si z něho příjemný příbytek.

Popřej Bože, věčný Synu Otce, abychom se přispěním Ducha Svatého bránili hříchu a dobrými skutky dokazovali svou lásku k Tobě.

Ježíši, při jehož narození andělé vzdávali Bohu slávu na výsostech a přáli pokoj lidem dobré vůle, dej, abychom se varovali nepravostí a také i my Tebe bezúhonným životem chválili a s bližními žili v míru.

Zachovej, Bože, v naší mysli stálou památku milostivého narození Tvého Syna, abychom po příkladu Rodičky Boží Tvá slova v srdci zachovávali a očekávali Tvou příští slávu. Neboť Ty žiješ a kraluješ na věky věků. Amen.

(z knihy Litanie od PPK)

Pomluvy a nactiutrhání – jakou újmu způsobují

Pomluva poškozují dobrou pověst člověka, nactiutrhání negativně ovlivňuje vztahy i atmosféru ve společnosti. Pomluva se spojuje se lží a utrháním na cti. V Písmu svatém se píše, že dobré jméno znamená více než materiální bohatství.

Vážená redakce,

Svatý Otec ve svých homiliích poukázal na zneužívání slova pomlouváním a nactiutrháním, které narušují klid a porozumění ve společnosti, jakož

i v křesťanských společenstvích. Papež František zdůraznil, že pomluvy a nactiutrhaní jsou zlozvyky, které spoutávají lidi dneška. Mohli byste objasnit rozdíl mezi pomluvou a nactiutrhaním, jejich důsledky a co je protiváhou těchto hříchů?

Veronika

Milá Veroniko,

Svatý Otec vyslovil vážná silná slova zaměřená na hříchy proti osmému Božímu přikázání. Řekl, že pomluva je zvláště vážným proviněním, neboť v člověku ničí Boží dílo. Na úvod si objasníme rozdíl mezi pomlouváním a nactiutrhaním.

Nactiutrhaním se provinuje ten, kdo bez objektivně platného důvodu odhaluje chyby a provinění bližního osobám, které o nich nevědí (Katechismus Katolické církve, 2477). Jde tedy o nespravedlivé poškozování dobré pověsti vyzrazením skutečných, ale skrytých chyb. Pokud se rozšiřují skutečnosti, které již nejsou skryté, ale staly se veřejně známými, jde většinou o šíření pomluv. Pomlouvání sice není tak závažné jako nactiutrhaní, ale otravuje mezilidské vztahy a atmosféru ve společnosti. Pokud jsou negativní skutečnosti o některé osobě známy v úzkém kruhu lidí, není dovoleno je dávat na známost širší veřejnosti, neboť by už šlo o nactiutrhaní.

Pomluvy se dopouští ten, kdo tvrzeními, která jsou v rozporu s pravdou, poškozují dobré jméno druhých a dává příležitost k mylným úsudkům o nich (Katechismus Katolické církve, 2477). Jde tedy o nepravdivé věci, lež, proto je provinění vážnější než nactiutrhaní a bližního poškozují mnohem více.

Pomluvy i nactiutrhaní se týkají jednoho z největších dober, které člověk má – cti nebo dobré pověsti. Čest je uznání hodnoty člověka. Je to jedno z nejdůležitějších společenských dober. Bez cti by prakticky nebyl možný život ve společnosti.

Je jedním ze základních lidských práv, která bezdůvodně nelze nikomu upřít. Nejdůležitější je mravní čest, tedy úsudek o mravní poctivosti jako základ respektu, který má člověk mezi lidmi. Jejich vzájemná důvěra a respekt, které umožňují normální fungování společnosti, se zakládají právě na cti lidské osoby. Méně důležité je například uznání inteligence, vzdělání nebo dovednosti.

Písmo svaté říká, že dobré jméno, neboli čest, je více než velké bohatství (srov. Přís 22,1). Obrat člověka o čest nactiutrháním a zejména pomlouváním je vážnější provinění než velká krádež. Pokud někdo přijde o majetek, umí si ho znovu pořídit nebo mu v nouzi pomůže přítel. Pokud někdo přijde o dobrou pověst, nikdo mu ji nevrátí zpět. Vždy jde o provinění proti spravedlnosti, doslova lze říci, že jde o krádež lidské důstojnosti a odrazu Boží svatosti v člověku. Zdrojem mravní cti každého člověka je Boží svatost. Člověk je stvořen k Božímu obrazu, a čím více se v něm naplňuje, tím je jeho čest větší. Znamená to, že čím dokonaleji realizujeme povolání ke svatosti, čím lépe žijeme život Božího dítěte, tím větší je naše mravní čest, ale i právo na ni. Ti, co mají ve společnosti roli být nositeli autority (čili mravní čest je ve velké míře součástí jejich poslání), mají i větší právo na dobrou pověst. Z toho logicky vyplývá, že i provinění pomluvou a nactiutrháním vůči státní a ještě více církevní autoritě jsou vážným porušením spravedlnosti.

Milá Veroniko, v současnosti je dobré si připomenout, že pomluvy a nactiutrhání jsou proviněním proti lásce a lidské důstojnosti. Důstojnost každé osoby vyžaduje, aby byla chráněna její základní dobra, ke kterým dobré jméno bezpochyby patří. Ctnosti, které potvrzují a budují dobré jméno, jsou láska k bližnímu, spravedlnost a pravdivost. I pravdivost však musí být vedena láskou, neboť pravdivost bez lásky umí být tvrdá a může zraňovat.

(podle KN)

Jak na to, aby si děti dělaly pořádek ve svém pokoji

Od dětí je třeba vyžadovat odpovědnost za prostředí, ve kterém žijí, a projevit jim důvěru, že svěřené úkoly zvládnou. Také je dobré dohodnout se s nimi na konkrétních pravidlech fungování domácnosti a i za malé úspěchy je odměnit.

Vážená redakce,

moje otázka je sice obyčejná, ale v rodině aktuální snad každý den. Jednoduše naše děti, které přicházejí do puberty, si v dětském pokoji dělají své království – rozházené věci, učebnice, klíče, tašky. Napomínat je, aby si udělaly pořádek,

nepomáhá. Pokud se rozzlobím a zeptám se jich, jestli jim takový nepořádek nevadí, ony klidně odpoví, že ne. I když toho s pořádku milovností nepřeháním, přeče jen se mi nedaří docílit, aby si tam alespoň jednou za čas uklízely. Porad'te mi, jak na to. Děkuji.

Iveta

Milá Iveto,

začít s výchovou dětí nebo je něco ujmout v době dospívání je dost pozdě. V období předpuberty (10-12 let) a vlastní puberty (13-15 let) totiž mají tendenci dělat všechno jinak než jejich rodiče. Proto je třeba pomalu měnit autoritativní přístup na partnerský, více se mluvit, vysvětlovat, poslouchat a stále více nechávat na děti rozhodnutí o tom, co a jak udělat. Dávat jim větší svobodu, ale i klást na ně zodpovědnost. Čím více je kontrolujeme a napomínáme, tím méně jsou ochotny to dělat. A tím méně samostatně myslí. Jakmile mají pocit, že něco vyšlo „z jejich hlavy“, udělají to ochotněji a lépe. Naopak, čím více na něčem záleží vám, tím více to ony bojkotují.

V současnosti máte dvě možnosti: první je, že dětem řeknete, že je to jejich pokoj a důvěřujete jim, jak se umí o něj kompletně postarat samy, takže vy do něj nebudete vstupovat. Zbývá vám jen věřit, že časem se nepořádek v pokoji stane tak nepřehledný pro ně samy, že s tím něco začnou dělat. Možná to nebude to, co si pod pojmem pořádek představujete vy, ale bude to lepší než teď – a navíc bez vaší námahy. Jediným vaším úkolem bude vydržet nevstupovat do pokoje. V žádném případě byste neměla uklízet místo dětí, neboť tak se naučí spoléhat se na to, že jednou - sice s křikem, ale přeče uděláte práci za ně. Pak nezažijí důsledky svého chování (nemohou něco najít nebo nemají si co obléct, neboť špinavé věci nedaly včas do praní a podobně).

Druhá možnost je ujasnit si, co si představujete pod pojmem pořádek. Potom se jich zeptejte, jak si to představují, a hledejte kompromis - nezbytné minimum, které od dětí vyžadujete a co mohou dělat podle sebe. Dohodněte se na konkrétních pravidlech tak, aby s nimi souhlasily i ony, i vy. Bude-li to dohoda,

kteřou uzavřely dobrovolně a samy ji mohly ovlivnit, budou ji ochotněji plnit a dá se na ni odvolat. Po úspěších, byť i malých, můžete děti odměnit.

Milá Iveto, při výchově často děláme chybu, že dětem dáváme málo odpovědnosti. Myslíme za ně, děláme věci za ně, stokrát je upozorňujeme a kontrolujeme. Přispívá to k tomu, že se necítí samostatně, zodpovědně, schopné a nejednou se i proto chovají nezodpovědně a jsou nedůsledné. Nemají možnost samostatně myslet a rozhodovat se. Nenaplnují si přirozenou lidskou potřebu mít moc o něčem samy rozhodnout, z vlastní vůle a svým způsobem něco udělat, ovlivňovat prostředí a dění kolem sebe. Proto svou potřebu „mít moc a kontrolu“ kompenzují tím, že nedělají to, co od nich chceme, ale to, co nechceme. Ať se vám i ostatním maminkám ve výchově dětí s Boží pomocí daří.

(podle KN)

Jak pokazit dítě deseti tahy

Dost bylo moudrých rad, jak z dítěte vychovat úžasného člověka. Přijměte nyní rady, jak dítě pokazit. Inspiraci bereme ze stejnojmenné knihy Antonia Mazziho.

Pokud je chcete vychovat špatně, dělejte toto:

Dovolte mu nudit se

„Netrapte děti o prázdninách!“ „Neposílejte dospívající pracovat během prázdnin s výmluvou, že si musí vydělat alespoň na knihy!“ „Pamatujme si, že nuda nám zachrání život!“ To jsou hesla a úvahy, jakými nás oslovují naši povedení odborníci a podpírají je váhou svých diplomek.

Pokud na jedné straně jsou důvody k vystavování těchto teorií, myslím si, že na druhé straně je stejný počet důvodů k tomu, abychom tyto teorie mohli prohlásit za ničivé a způsobující našim dětem další problémy. I tak je kolem nás už příliš nudy! Jsou jí plné ulice, diskotéky, „omámené“ tváře naší mládeže.

Během prázdnin musíme naše děti naopak unavit, okouzlit, umořit, zatížit aktivitou. Během celého roku střídali nenáviděnou školu s milovanou motorkou, únavnou procházku po promenádě s víkendovou nocí, plnou piva, hluku, možná i trávy, natlačení v přeplněných a nehygienických nočních klubech.

Pošleme děti pracovat, aby zjistili, co „stojí“ peníze, запиšte je do skautského tábora, zavolejme je na tři týdny do Afriky, aby pomohli tamním misionářům, a určitě to nenazýváme hyperaktivismem nebo trápením. Je naší povinností vést je k fyzické námaze kvůli vznešeným cílům a naplnit jim hlavu méně školními, ale o to více lidskými věcmi.

Italským matkám však musíme říci, že znamením hyperaktivity je to, když své děti vláčejí jako poštovní balíčky ze školy na taneční, do sportovního klubu, na hodiny angličtiny a každý víkend stovky kilometrů v nekonečných zácpách na našich cestách (abychom nebyli jako některé rodiny, které nemají peníze na „trávení“ každé soboty a neděle!). Snad bychom věci opět měli nazývat pravými jmény!.

Vzbuzujte v něm představu, že život je procházka rájem

Je velmi obtížné vysvětlit sebevraždu osmnáctiletého Francesca z Ostia navzdory podrobné dokumentaci. Náročně obejdu vše, co se týká jeho nasnímaného dvacetiminutového videa a rozličných příprav, aby mu sebevražda vyšla. Pozastavím se však u druhů ze tří motivů, které uvádí na odůvodnění svého nezdravého skutku. Francesco píše: „Prvním motivem je osobní tajemství, které se nikdo nikdy nedozví. Druhým je to, že chci přestat trpět. Třetím, že dříve či později všichni odejdou a já nemám strach tento proces urychlit.“

Ve druhém motivu vidím klíč k vyluštění této bolestné události. Vráťím se tak k mému starému přesvědčení, které se mi stále víc potvrzuje v kontaktu s dnešní mládeží: je jím hluboká zranitelnost, kterou prokazují tváří v tvář námahám skutečného života, protka-

ného porážkami, vítězstvími, omezeními, očekáváními a mnoha zcela normálními obtížemi. Tak si to aspoň myslím.

Mnozí vychovávají své děti zejména v prvních letech dětství v přesvědčení, že život je pozemský ráj, který se skládá spíše ze zábavy než z bolesti, spíše z úletů než z povinností.

Vypěstovali jsme je, jak se pěstují skleníkové rostlinky. Všechno fungovalo, zatímco skleníkový mechanismus produkoval tu umělou atmosféru, která našim dětem umožňovala, aby se cítili dobře, bez ohledu na zásluhy a na snahu. Když je puberta z touhy po svobodě a samostatnosti donutila vyjít ven z této hyperochranné atmosféry, stalo se a stává se všechno, co jsme nečekali.

Nejzarážející show větou posledního dějství života tohoto osmnáctiletého mladíka je uvedení druhého motivu: „Chci přestat trpět.“ Když si to přeložíme do přijatelnějšího a věrohodnějšího jazyka, znamená to interpretovat život každý den jako nesnesitelné utrpení.

Pokud my dospělí rychle nepřestaneme zacházet s našimi dětmi, jako by to byly rostlinky bonsaj, takové události se rozmnoží, k údivu a rozpakům nás všech. Vraťme se však k výchově. Slovem výchova zde mám na mysli námahu, pomoc při vysvětlování porážek, trpělivost a nepřetržitý dialog, projevy solidarity a odpor ke všemu, co by mohlo vést k představě, že život je divadélko na pokračování nebo prostoučká telenovela.

15. Pojd', podej mi ruku

Vzdálenost mezi nejsevernějším a nejjižnějším bodem činí 278 km (maximální délka ve směru poledníku je 276 km) a mezi nejzápadnějším a nejvýchodnějším bodem je 493 km (maximální délka ve směru rovnoběžky je 452 km). Nejmenší šířka je 143 kilometrů.

Máme území o něco větší než dlaň. **Kde se tedy dá u nás setkat s Pánem?** Všude.

Svět je plný překvapení

Francouzský král Jindřich IV. chtěl udělat radost svému synkovi (budoucímu králi Ludvíku XIII.), a tak ho vzal na záda. Dělal mu koníka a běhal s ním po pokoji. Vtom do pokoje vstoupil vyslanec a celý zaražený zůstal stát. Král se obrátil k němu a řekl mu: „Jste otec?“

„Ano, jsem Vaše veličenstvo.“ „Tak můžu pokračovat v běhání.“

„Šťouchance“ od života

Úvod patřil malé zemi, příběh velkému člověku. Zda dnes, či tehdy, zda tady a či jinde život do člověka „šťouchá“, vyzývá ho, aby se o něj zachytil.

Když pak zkoumáš, co je za tím, objevíš někoho krásného, moudrého, dobrého. Objevíš Boha, který je v naší realitě, tady mezi námi. **Neboť v něm žijeme, hýbeme se a jsme.**

Neutíkejme proto z reality, ale rozjímeyme o ní. Je mostem k Bohu. Vždyť Bůh je mnohem blíže u nás, než si myslíme. Je v nás.

„Kdo se ptá, hodně se dozví...“

Pohleďme chvíli na svět jako děti a držme přitom Pána za ruku. Ze setkání mezi Bohem a člověkem vznikne dobrý duchovní život, který obohatí společnost. K dobré modlitbě ti pomůže i následující text.

Skutečnosti, které by si neměl přehlédnout!

Chrám

Nádherný židovský chrám měl být pro Boží lid místem výchovy k modlitbě. Byly zavedeny pouti, svátky, oběti, kadidlo,... Jenže jak to bývá u člověka zvykem: „Mnozí zůstali při vnějších úkonech, a srdce nemělo na modlitbě účast.“

I mně se to může přihodit, pokud nebudu mít v pohotovosti výstražný zvonec – svědomí. Miluj svůj „kostel“, neboť v něm opravdu přebývá Pán, a účast na bohoslužbách neber jen formálně. **To neprospívá.**

Poutní místa

Naši předkové ucítili na určitých místech zvláštní přítomnost Pána a jeho matky Panny Marie. Od nepaměti odpověděli na tajemný vnitřní hlas, na pozvání a šli za ním. V dobách útlaku se zde scházeli, aby **prožívali pocit svobody, aby shodili ze sebe pocit strachu, aby se navzájem povzbudili...**

I dnes mají poutní místa svoji zvláštní atmosféru. Jako by se tady potkalo nebe se zemí a lidé chtějí vejít do tohoto vztahu. Člověk sem přichází, jako by se chtěl něčeho oživujícího napít. Chce se občerstvit, chce být obnoven, chce nasbírat dostatek sil pro další život. **Jednoduše řečeno, hledá zde to, co často nenachází v každodenním životě.**

Naše nejznámější poutní místa jsou **Hostýn, Velehrad, Svatý Kopeček, Sloup, Křtiny, Svatá Hora, Králíky, Stará Boleslav.**

Nádherná místa

Hory, kopce, údolí, útesy, jezera, řeky, stromy, zvířata, pokojíček, balkon, ... To vše jsou místa vhodná k modlitbě. Osobní i společnou.

Posvátný čas

Je čas v noci, ráno, při hře, na výletě, na mši svaté, při svatbě, smrti, pohřbech... Všechno má svůj čas, a ten může být posvěcen modlitbou.

Dobry člověk

Sídlí v něm Pán. V něm najdeš jeho obraz. Pokud se budeš přátelit s takovým člověkem, jistě nebudeš litovat. A kde se dva - tři sejdou v Ježíšově jménu, tam je i On. Jednota mezi lidmi bez jednoty s Bohem není udržitelná. Pokud se všichni lidé dobré vůle spojí, život má šanci se rozvíjet.

Liturgie života

Pokud celý obsah této knihy dáš dohromady, vznikne Liturgie (oslava) života. Náš všední, někdy i krásný život se může změnit na oslavnou báseň na počest Pána.

Její název může být i odvozen od Pavlova výroku: „**Raduji se v Pánu. Říkám vám, ustavičně se raduji.**“ Ale v Pánu.

Podpis pod touto básní obsahuje kromě tvého jména i Boží dodatek – je to statečný, dobrý člověk!

Výchova k modlitbě

Možná se ti tlačí na rty povzdech: „**Jak a kde se naučit dobře modlit?**“ Křesťanská rodina má být prvním místem výchovy k modlitbě. Rodiče by měli znát cestu do Božího království a předat ji svým dětem.

Pokud to v ní nefunguje, musíš jít naprosto svou cestou. Zkoušet a zkoušet... **Ptej se chytrějších, pozoruj kvalitní vzory. Dělej, co můžeš, ale nevzdávej se!**

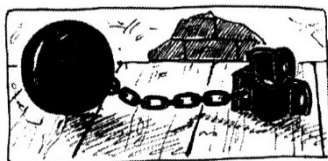
„Volal jsem, křičel jsem, ale...“

... nebe bylo hluché a to ticho bylo nesnesitelné. V duši vládl neklid, a neuměl jsem najít Pána. Měl jsem pochybnost, jestli vůbec je. Přemýšlel jsem o svém konci...“

Ano, i světci měli takové stavy. Cítili beznaděj. Ba dokonce i Pán Ježíš cítil na kříži, v jedné situaci, naprostou opuštěnost. Ale najednou to přešlo jako boule v krku a opět se našla Pánova ruka. Člověku zůstane nepříjemný pocit a otázka: „**Proč, Pane?**“ Je to tajemství!

Možná proto, aby člověk **zápasil, hledal Pána, a tak zesílil.** Možná proto, aby **utrpením komusi pomohl...**

Možná proto, aby si **uvědomil hodnotu přítomnosti Boha ve svém životě. Možná...**

S odstupem času vše pochopíš

Ale do té doby vydrž v dobrém životě a hledej Pána. Pokud navíc nemáš sil, tak v pokoře křič: „Tady jsem Pane, tady jsem...“

To všechno je u nás?

Pan farář vešel do garáže a překvapil zloděje, jak mu krade auto. Zloděj se strašně lekl a začal se omlouvat: „Prosím vás, odpusťte mi to.“ Pánu faráři přišlo zloděje líto, proto mu řekl: „Vícekrát ať se to nestane! Tady máte cigaretu, zakuřte si. Jistě jste v šoku.“ „Ne, děkuji,“ odpověděl zloděj, „v postní době nekouřím“.

I to je v nás. Na území, které jsem nahoře představil jako dlaň, se často mísí „pokání“ s hříšností. Bylo by třeba něco s tím dělat. **Pravé pokání zasahuje celého člověka!**

Křížová cesta

Některé modlitby mají u nás velmi velkou oblibu. Patří mezi ně i **křížová cesta**. Ježíšova cesta s křížem vedla od pevnosti Antonia na Golgotu.

První křesťané měli velký zájem o místa, kde Pán trpěl. Později na této cestě postavili malé kaple.

V roce 1187 křesťanští vojáci, kteří chtěli osvobodit Boží hrob, přinášejí zprávy, že lidé si odedávna připomínají nejdůležitější události Ježíšova utrpení.

Kolem roku 1300 se objevila první rozjímání křížové cesty. Pocházejí z fran-tiskánského prostředí. Pobožnost se jejich zásluhou rychle rozšířila mezi lidmi.

Od 18. století se začaly stavět na viditelných místech, zejména na vrších, za vesničkami a městy „Kalvárie“. Největší zásluhu na tom má horlivý lidový misionář Leonard z Portomaurizia. K těmto místům vedly zastavení křížové cesty. Aby mohli o Kristově umučení přemýšlet všichni věřící, rozhodlo se umístit „malé křížové cesty“ na

stěny farních kostelů. **A to byl už jen „krok“ k tomu, aby se jednotlivé zastavení přenesly dovnitř kostelů.**

Křížová cesta sleduje události Ježíšova umučení podle Písma svatého. Říkají nám, za jakou cenu jsme byli vykoupeni. Na konci je vzkříšení a oslavený život. I my máme svou křížovou cestu. Pojd'me po ní spolu s Kristem.

Cesta Světla

Tato pobožnost k nám přišla z **Itálie – ze salesiánského prostředí a spirituality**. Její hlavní myšlenkou je, že tajemství smrti a zmrtvýchvstání patří k sobě.

Radost z toho, že Pán vstal z mrtvých nic a nikdo nesmí zastínit. Je mezi námi a my máme radostně očekávat jeho druhý příchod.

Jednotlivá zastavení Cesty Světla vyvěrají z Písma svatého, z událostí, které se **odehrály po zmrtvýchvstání Pána Ježíše.**

Naučme se moudře počítat i dny

„Ach, jaký to byl jen pracovitý muž,“ poznamenal Karel nad rakví svého přítele.

„Jo, měl kalendář, do kterého si psal všechny své povinnosti,“ přikývl Gabo.

„A tak ho učinili členem správní rady,“ chválila Gita zesnulého.

„Všechno si plánoval, koupil si plánovací kalendář a opět postupoval. Dopracoval se až do funkce ředitele.“

Nastalo ticho, do kterého řekl vedoucí ministrant:

„A pak přišel den, kdy mu řekl Pán: „Tuto noc jsi ty v mém plánovacím kalendáři.““

To už musíš zkusit!

Opět je toho víc. Takže:

1. Zapal si svíci, ztiš se a pomodli se s přáteli nebo s rodinou křížovou cestu na téma: „Utrpení v našem okolí.“ Jistě tam najdete spoustu událostí, které se podobají utrpení Pána Ježíše Krista.

2. Pobožnost Cesta Světla má úspěch zejména u mladých lidí, kteří vytvářejí k jednotlivým zastavením pěkné meditace. Co takhle přechít si události kolem zmrtvýchvstání Páně a napsat k tomu meditace?

Pokud do toho zatáhneš přátele a pohnete kostrou, můžete udělat pro věřící ve vašem okolí něco velmi zajímavého.

3. „Proces s Ježíšem“. Je známo, že v mnoha farnostech se tradičně hrají pašijové hry.

V „procesu“ se „koná se soud nad Ježíšem.“ **Samozřejmě, u soudu je porota, předseda soudu, žalobce, obhájce i zapisovatel.** Ti se připraví předem a vědí, jakou roli hrají.

Herec, představující Ježíše, může být oblečený v albě. Do hry se moc nezapojuje. Obhajuje ho obhájce, který by měl být dobře „kovaný“, aby uměl odpovědět na argumenty žalobkyně.

Do obhajoby, ale i do obžaloby, se mohou zapojit i diváci.

Kostýmy soudcovské poroty, jakož i předsedy soudu, kteří sedí vpředu za stolem, celou atmosféru umocňují.

Cílem hry je objasnit Ježíšův život, vyřešit si obtížné životní situace, nebo si osvojit křesťanské pohledy na život a podobně.

Důležité upozornění!

O akci je třeba poradit se s duchovním otcem farnosti. Je dobré, když je i on přítomen při tomto „procesu“, **aby usměrnil příliš vášnivé debaty, nebo aby odpovídal na otázky, na které si nikdo „netroufá“.**

Správně vedená hra udělá spoustu dobrého. Aktivita je vhodnější pro starší mládež. A ještě něco. Všechny jistě bude těšit, pokud rozsudek na koci akce zazní takto: **„Je osvobozen, neboť je nevinný!“**

Slyšeli jste to?

Totéž srdce, které jsme tak často zmiňovali, denně odbije asi 100 000 krát a přitom přečerpá asi 10 000 litrů krve. Má co dělat, ale místo na víru, naději

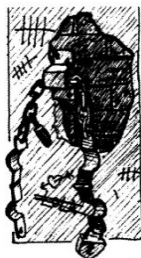

a lásku se v něm vždy najde. I kdyby bylo nemocné, **schopnost milovat může mít stále. Koho se dotkne láska, ten neumírá.**

A co tvé zdraví?

V nemocnici se ptá paní doktora: „Prosím vás, jak to vypadá s mým manželem?“ „Není to nejhorší, jen trávení má trochu v nepořádku.“

„To je typický Tonda!“ rozčilovala se paní. „V dílně má také stále nepořádek!“

Životní moudrost

Jak je to s tebou? Máš v duši pořádek? K ničemu nejsi smrtelně připoután? Vždyť co do sebe pustíš, to tebou hýbe. Víš, že bychom se tak trochu měli i slavnostně dotýkat člověka?

Setkání s Bohem má být jasně čitelné ve tvém stylu života. Ten říká, jak laskavé setkání to bylo.

A už úplně poslední informace...

Elektronický kontakt na Pána je: tel. č..., fax: www.nebe.cz, www.priroda.cz, www.clověk.cz, ty@On.cz... Ach, jaksi jsem to popletl.

Ale nic se nestalo. Na Pána máš přímé spojení skrze své srdce.

Žehnám ti, aby spojení bylo stále kvalitní. Ach, a teď jsem zjistil, že tuto knihu lze číst i odzadu. Fajn.

Josef Luscoň SDB

Knižní okénko

Katechismus v obrazech

Tento výpravný tradiční katechismus má celkem 68 kapitol a obsahuje unikátní barevné obrázky, které zdařile doplňují probíranou nauku. Kniha tak představuje cennou hodnotu nejen z pohledu věroučného, ale i estetického, a je skutečným uměleckým dílem vhodným pro všechny generace katolických čtenářů!

Vydalo nakladatelství Christianitas
cena 390,- Kč

Max Lucado

Děti krále

Do městečka má už brzy přijet král, který se rozhodl adoptovat pět osiřelých dětí. Nastane velké pozdvižení – je přece potřeba, aby mu děti připravily nějaké pořádné dary a udělaly na něj dojem! A tak se všechny pustí do práce...

Kniha Děti krále od Maxe Lucada vyšla poprvé v roce 1994 a od té doby si získala srdce mnoha čtenářů. Laskavým způsobem nám totiž připomíná nadčasovou pravdu, že nás nebeský Otec miluje takové, jací jsme – bez ohledu na to, zda máme nějaký talent, jestli jsme chytrí či populární. Toto poselství o Boží bezpodmínečné lásce se Maxovi Lucadovi podařilo skloubit s příběhem, který je dětem dobře srozumitelný a dospělé vede k zamyšlení nad tím, zda mají ve svém životě čas na opravdu důležité věci.

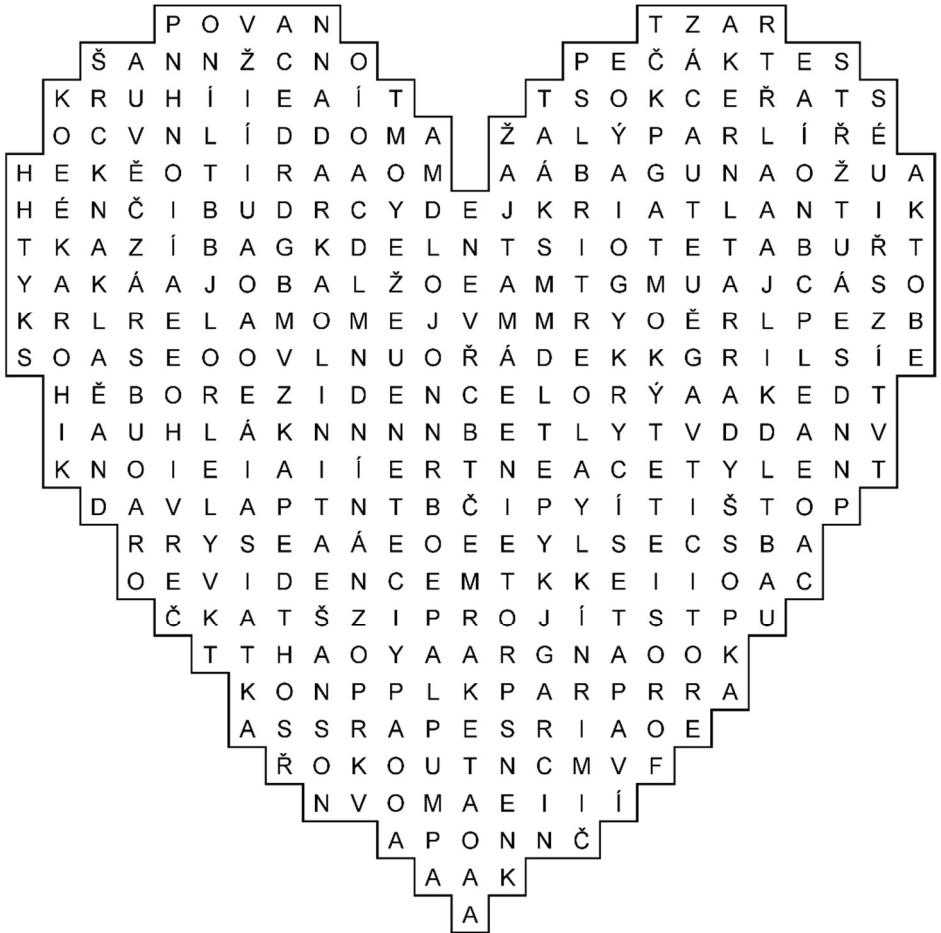
Vydalo nakladatelství Samuel
cena 284,- Kč

Jméno této světkice Martyrologium Romanum 2001 sice už neuvádí, ale proto, že se stále objevuje i v našich kalendářích, dáváme ji do tajenky pro tento měsíc.

Jedná se o ženu z Limoges ve Francii, která prý byla dcerou vévody Leocadia. Spolehlivě, se o ní nic neví. Je představována jako ctnostná dívka zasnoubená knížeti Štěpánovi, který po návratu z boje zjistil, že ho odmítá, protože se zaslíbila Kristu. Vzplanul hněvem a osobně nebo prostřednictvím svého vojáka jí uřízl hlavu. Vrah potom prý viděl její duši vystupovat k nebi za doprovodu andělů a obrátil se.

abiturient; abonenti; absces; acetylen; Amina; anabáze; anti; Asiatka; Asie; asistent; astma; Atlantik; bary; betly; bída; cedr; Crag; cukrovinka; červi; činely; čipy; depa; dohromady; Dubičné; erotici; eten; éter; evidence; gril; haraburdí; havrani; hora; Ilja; jedy; kabelogram; káče; kank; kaolinit; koala; kruh; křáp; kuřata; lipani; mdlo; mela; mely; nebe; nenadat; nidace; nota; Nuga; oběh; oddíl; Okoř; oleát; onuce; orle; orli; otka; otky; ovan; paroh; part; paví; pedagogika; ples; populace; poznání; projít; protein; pumpa; Radan; raketa; rektoskop; rezidence; rito; role; Romo; ryse; řádek; savo; sedy; Skyth; sopka; sráz; stařeckost; strž; sunar; šanson; šití; šunt; tabu; teátr; tepy; tomograf; tremando; tykadlo; uhlák; ujet; vajíčko; vjem; vнад; vosk; výkrm; zkřížit; žalý; žároměrka; žiněnky; žlab

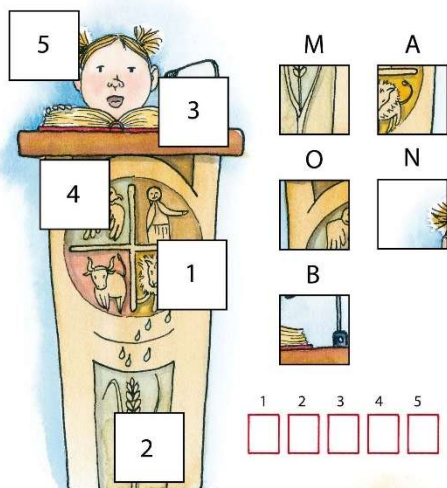

BOHOSLUŽBA

Mše svatá se dělí na dvě části: bohoslužbu slova a bohoslužbu obětí. Obě však tvoří jeden celek.

Tak, jak je v kostele oltář, na kterém přinášíme dary - chléb a víno, je v něm i místo, ze kterého se ohlašuje Boží slovo. Čtou se u něj čtení a evangelium a přednášejí se prosby věřících.

Pokud správně doplníš části obrázku a přečteš písmena, která jsou u nich, dozvíš se, jak se toto místo jmenuje.

1 2 3 4 5

Kněz nás nejprve vyzve Modleme se.

Poté, co nás kněz vyzve, abychom se modlili, následuje chvilka ticha. Je to příležitost soustředit své myšlenky, říci prosbu, díky.

Ano, tehdy podám knihu, ze které kněz přečte modlitbu dne.

Po modlitbě si lidé i kněz sednou. Následují čtení - lekce. Čtou je leктоři. Pozorně posloucháme a při zpěvu se zapojujeme. Až do slavnostního zpěvu Aleluje sedíme.

Do domu Hospodinova půjdeme s radostí.

Zaradoval jsem se, když mi řekli: Do domu Hospodinova půjdeme.

Do domu Hospodinova půjdeme s radostí.

Po **prvním čtení** následuje **žalm**. Pokud žalm zpívá zpěvák, stojí u ambonu. Zpívá-li varhaník, zpívá žalm od varhan.

SLOVA I.

Po žalmu následuje **druhé čtení**?

V neděli ano, přes týden ne.

Ne tak docela. Každou neděli a na slavnosti jsou tři čtení. První čtení, druhé čtení a evangelium. Když máme dvě čtení, je dobré, když každé z nich čte někdo jiný. První čtení bývá většinou ze Starého zákona, druhé čtení z Nového zákona.

BOHOSLUŽBA	SLOVA
1. čtení	evangelium
žalm	homílie
2. čtení	krédo
Aleluja	přímluvy

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Korintánům...

Slyšeli jsme slovo Boží.

Úkol pro tebe: Už jsme zmiňovali, že do liturgie se zapojují mnoho lidí. **Správně přiřaď jednotlivé osoby k pojmenováním.**

A ministrant

B kostelník

C celebrant

D varhaník

E žalmista

F lektor

Věděli jste?

Konzumace čokolády může zlepšit vaše matematické schopnosti. Ukázal to výz-

kum, při kterém studenti po konzumaci hořké čokolády zrychlili a upřesnili počty. Způsobují to rostlinné druhotné metabolity – flavonoidy, které se nacházejí v kakau. Působí na krevní oběh a zvyšují tak i průtok krve do mozku. Hořká čokoláda obsahuje více

flavonoidů než ostatní čokolády. Flavonoidy lze nalézt i v jiných druzích ovoce.

(podle KN)

Stalo se...

Píše se rok 1892. Ve vlaku sedí starší muž a čte si Bibli. Vedle něj se posadí mladý student ponořený do vědecké literatury. Po nějaké době se mladší muž ptá souseda:

- Věříte ještě této staré knize plné bajek a pohádek?

- Ano, samozřejmě – zní odpověď – až na to, že to není kniha pohádek, ale Slovo Boží!

Student horečnatě reaguje:

- Pro jednu byste měli brát naši historii vážně. Během francouzské revoluce před 100 lety bylo náboženství demaskováno a odhaleno jako pouhá iluze! Hádám, že jen lidé bez jakékoli kultury a vzdělání stále věří, že Bůh stvořil svět za sedm dní. Potřeboval byste slyšet, co věda říká o těchto pohádkách o stvoření.

- Ano...? Co tedy říkají dnešní vědci? - zeptal se zdvořile starší pán.

- Hmm, protože musím okamžitě vystoupit, bohužel nemám čas vám vše podrobně vysvětlit. Ale – stačí, když mi dáte vaši vizitku a já vám pošlu odbornou vědeckou literaturu k této problematice.

Starší muž poté otevřel peněženku a podal mladíkovi papír. Když se na ni

podíval... cítil se menší než mravenec. Přikrčený, se skloněnou hlavou a sklopenýma očima opustil vlak.

Na kartě bylo totiž napsáno:

Prof. Dr. Louis Pasteur,

Generální ředitel Výzkumného ústavu Francouzské národní univerzity

"Trocha vědy nás odděluje od Boha,
a mnoho učení nás k Němu přibližuje"
(Dr. Louis Pasteur)".

(podle internetu)

Co nás čeká, dá-li dobrý Bůh

Biblická hodina

Pokračujeme ve středu 11. prosince v Pastoračním centru v Dolních Loučkách.

Vánoční zpovídání

Příležitost k vánoční svaté zpovědi:

Olší v pátek 13. prosince od 15:00 hod.

Žďárec v sobotu 14. prosince od 10:00 do 11:00 hod.

Dolní Loučky v neděli 15. prosince od 14:30 do 15:30 hod.

Mše svaté o Vánocích

	Štědrý den	Hod Boží	sv. Štěpán
Dolní Loučky	22:00	9:15	9:15
Olší	16:00	8:00	8:00
Žďárec	20:00	10:45	10:45

Žehnání vína

Na svátek sv. Jana 27. prosince odpoledne. Bližší informace v ohláškách o předcházející neděli.

Adorace na závěr roku

31. prosince v 18:00 v Dolních Loučkách.

Změna vyhrazena

Něco na závěr...

„Hádej, tatínku, který vlak má největší zpoždění?“

„To opravdu nevím.“

„Ten, který jsi mi předloni slíbil k Vánocům.“

Dva měsíce před Vánoce.

„Tati, mohl bych dostat pod stromeček nové lyže?“

„Nač nové? Na půdě máš ještě staré a od března sis jich ani nevšiml...“

„Tatínek mi na Vánoce nasliboval hory doly...“

„A splnil slovo?“

„Ano, koupil mi Atlas světa.“

Fanouš se udiveně vyptává Jendy: „Proč chceš od Ježíška dvě soupravy elektrických vláčků?“

„Chci si taky hrát, když je táta doma!“

Jenda píše Ježíškovi: „Milý Ježíšku, mám malé kapesné, a proto mi přines pod stromeček bubínek, trumpetku a pistoli na vodu. Dědeček mi dá peníze, abych nebubnoval, starší sestra, abych netroubil, a náš Mourek, abych ho nepoléval vodou.“

„Vstávej, Františku, už je bílý den,“ budí chlapce o Vánocích babička.

Franta mrzutě povídá: „No a? Sníh už je přes dva týdny.“

Tři si povídají o tom, co udělají s vánočními odměnami.

První říká: „Pracuji v německé bance. Z vánočních odměn si koupím auto a za zbytek pojedu na dovolenou.“

Druhý povídá: „Pracuji v Daimler Chrysler. Za vánoční odměny si nechám vybudovat bazén a za zbytek pojedu na cestu kolem světa.“

Třetí praví: „Já pracuji na finančním úřadu a za vánoční odměny si koupím svetr.“

Ostatní se ho ptají: „A co zbytek?“

Finančák odpoví: „Zbytek mi na něj přidají rodiče!“

Nemáme to my ženatí ani trochu lehké, vánoční stromek vidíme jednou za rok, ale prskavku každý den!